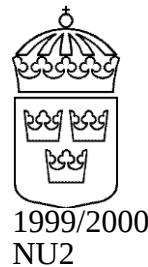

Näringsutskottets betänkande

1999/2000:NU2

Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

Ärendet

I detta betänkande behandlas

dels proposition 1999/2000:1 (budgetpropositionen) såvitt gäller utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling,

dels 25 motioner från allmänna motionstiden.

Synpunkter i ärendet har inför utskottet lämnats av företrädare för Näringsdepartementet samt av representanter för Avesta och Hofors kommuner och Dalarnas länsstyrelse. Vidare har en skrivelse inkommit från en företagare i Övertorneå kommun.

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker de av regeringen föreslagna anslagen och bemyndigandena för budgetåret 2000 inom utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling. Likaså tillstyrks förslaget att det fortsättningsvis skall vara en uppgift för regeringen att närmare bestämma dels om utformningen av det regionala utvecklingsbidraget, dels om vilka områden som skall ingå i de nationella stödområdena. I en reservation (m, kd, c, fp) hävdas att det även framgent bör vara riksdagen som beslutar om nationella stödområden. Vidare föreslår utskottet att riksdagen godkänner regeringens förslag om att det i fortsättningen skall vara förvaltningsmyndigheterna, dvs. vissa länsstyrelser, som skall ha det fulla ansvaret för genomförandet av respektive strukturfondsprogram för perioden 2000–2006. Enligt huvudprincipen skall förvaltningsmyndigheterna även vara utbetalningsansvariga för respektive program.

När det gäller regeringens förslag beträffande stödformen nedsättning av socialavgifter har det under utskottets behandling framkommit att EG-kommissionen inte skulle godkänna det förslag till lagändringar som regeringen lagt fram i budgetpropositionen. Utskottet föreslår därför vissa ytterligare justeringar i lagen om nedsättning av socialavgifter. Sammantaget innebär utskottets förslag att stödområdet ändras och att flera begränsningar sker i fråga om vilka företag som kan erhålla stöd. Tillverkningsindustrin slopas bland de stödberättigade verksamheterna. Vidare kan inte längre stöd lämnas för sådana verksamheter som får transportbidrag för den aktuella perioden. När det gäller företagsadministrativa uppgifter, vilka generellt kan generera

stöd, undantas vissa branscher. De nya reglerna måste godkännas av kommissionen innan de kan träda i kraft.

1999/2000:NU2

I betänkandet avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden. Motioner angående EG:s strukturfonder följs upp i en reservation (m, kd, c, fp). Bland annat anser reservanterna att byråkratin runt strukturfonderna måste minskas. Vidare har reservationer avgetts beträffande bedömningen av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen (m, kd, fp) samt beträffande frågan om utökat stöd till jord- och skogsbruk genom nedsättning av socialavgifterna (kd, c).

Företrädarna i utskottet för Moderata samlingspartiet och Folkpartiet deltar inte i beslutet om anslag. De erinrar i särskilda yttranden om de budgetförslag som framlagts av respektive parti.

Propositionen

I proposition 1999/2000:1 föreslås under utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

1. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1990:912) om nedsättning av socialavgifter (avsnitt 2),

2. att riksdagen godkänner regeringens förslag om ändrade principer för verksamhetsansvar och utbetalningar avseende EG:s strukturfonder för programperioden 2000–2006 (avsnitt 3.2),

3. att riksdagen godkänner regeringens förslag om nationella stödområden för företagsstöd (avsnitt 4.1),

4. att riksdagen godkänner regeringens förslag om regionalt utvecklingsbidrag (avsnitt 4.2),

5. att riksdagen godkänner regeringens förslag om sysselsättningsbidrag (avsnitt 4.3),

6. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget A 1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder, ingå ekonomiska förpliktelser som, inklusive tidigare åtaganden, innebär utgifter på högst 1 688 000 000 kr under åren 2001–2008 (avsnitt 5),

7. att riksdagen godkänner regeringens förslag om användning av anslaget A 1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder (avsnitt 5),

8. att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget A 9 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006, ingå ekonomiska förpliktelser som innebär utgifter på högst 3 200 000 000 kr under åren 2001–2008 (avsnitt 5),

9. att riksdagen för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling enligt uppställning i bilaga 1.

Lagförslaget återges i bilaga 2.

Motionerna

De motioner som behandlas här är följande:

1999/2000:Fi212 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

20. (delvis) att riksdagen för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling enligt uppställning i motionen.

1999/2000:Sk324 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

8. att riksdagen beslutar om återinförd reduktion av arbetsgivaravgifter för jord- och skogsbruk, trädgårdsskötsel, jakt, fiske och annan personlig service i Norrlands inland.

1999/2000:T317 av Lena Ek (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att EU:s regionalstöd utformas så att de även kan bekosta vägprojekt.

1999/2000:N209 av Åsa Torstensson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbetalningssystem för EU-projekt.

1999/2000:N213 av Runar Patriksson m.fl. (fp) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om placering i tillfälliga stödområden,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att byråkratin vid administration av EU-stöd m.m. skall minskas.

1999/2000:N214 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att reducera arbetsgivaravgifterna för näringsgrenarna jord- och skogsbruk, trädgårdsskötsel, jakt, fiske och annan personlig service i Norrlands inland.

1999/2000:N221 av Runar Patriksson m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättandet av en Glesbygdsombudsman,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att koppla Glesbygdsombudsmannen till Glesbygdsverket.

1999/2000:N251 av Owe Hellberg (v) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Sandviken kommuns inplacering i det nationella stödområdet B.

1999/2000:N255 av Sofia Jonsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förskottsutbetalning av projektmedel från EU:s strukturfonder.

1999/2000:N267 av Holger Gustafsson m.fl. (kd, m, c, fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ansvarig myndighet i samarbete med företagens organisationer utarbetar en strategi för hur man skall informera och engagera de små företagen i syfte att säkerställa deras medverkan i strukturfondsprogrammen.

1999/2000:N277 av Harald Bergström m.fl. (kd) vari yrkas

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den nationella stödområdesindelningen,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att jordbruksföretagen bör ingå i den förteckning över branscher som får nedsättning av de sociala avgifterna.

1999/2000:N278 av Eskil Erlandsson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen begär att regeringen i förhandlingarna med kommissionen arbetar för att också de områden som föreslås fasas ut även framgent skall ingå i mål 2-området,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att privata medel bör kunna användas som medfinansiering i EG-finansierade projekt,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att frågan om den offentliga medfinansieringen, även inom mål 1 och 2, inför kommande programperiod måste lösas på ett tidigt stadium,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en möjlighet till förskott på EG-finansierade projekt,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utreda möjligheten att fortsättningsvis beräkna utbetalningar av EG-medel utanför statsbudgeten,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om riktlinjer till de regionala partnerskapen om nya aktörers möjlighet att ingå,

10. att riksdagen avslår regeringens förslag om att det fortsättningsvis skall vara en uppgift för regeringen att närmare bestämma vilka områden som skall ingå i de nationella stödområdena,

11. att riksdagen, under förutsättning av avslag på yrkande 10, som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att de tidigare tillfälliga stödområdena skall ingå i de nationella stödområdena.

1999/2000:N307 av Jan Björkman m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Olofströms inplacering i stödområde.

1999/2000:N313 av Hans Stenberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om transportbidrag.

1999/2000:N321 av Rune Berglund och Berit Andnor (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en ny regionalpolitisk myndighet.

1999/2000:N340 av Per Westerberg m.fl. (m) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om strukturfonderna.

1999/2000:N344 av Agne Hansson och Margareta Andersson (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen har riksdagens fulla stöd för att med kraft förmå EG-kommissionen att höja den nationella stödnivån för nationellt regionalpolitiskt stöd för Sverige till 20 % av befolkningen,

2. att riksdagen, med avslag på regeringens förslag, beslutar att besluten över de nationella stödområdenas utformning även fortsättningsvis skall fattas av riksdagen och inte av regeringen,

3. att riksdagen, under förutsättning av bifall till yrkande 2, beslutar att kommunerna Hultsfred, Vimmerby, Västervik och Högsby i Kalmar län och kommunerna Aneby, Eksjö, Nässjö, Sävsjö, Tranås och Vetlanda i Jönköpings län skall inplaceras i det nationella stödområdet B för företagsstöd,

4. att riksdagen, under förutsättning av avslag på yrkande 2, som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kommunerna Hultsfred, Vimmerby, Västervik och Högsby i Kalmar län och kommunerna Aneby, Eksjö, Nässjö, Sävsjö, Tranås och Vetlanda i Jönköpings län skall inplaceras i det nationella stödområdet B för företagsstöd.

1999/2000:N358 av Åsa Torstensson m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om överförande av ansvar för EG-stöd, programskrivning och administration till Västra Götalandsregionen.

1999/2000:N369 av Rolf Kenneryd (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökad andel regionala medel till Hallands län.

1999/2000:N370 av Viviann Gerdin och Marianne Andersson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att integrera Säffle och Åmål i stödområde B.

1999/2000:N375 av Per Westerberg m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att under A 1 inom utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling anvisa ett anslag om 1 053 850 000 kr enligt vad som anförts i motionen.

1999/2000:N376 av Kenth Högström (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Hofors framtagna placering i de nationella och europeiska stödområdesprogrammen och det synnerligen utsatta läge detta medför,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Sandvikens och Ockelbos behov av att tillhöra ettdera programområdet.

1999/2000:N377 av Raimo Pärssinen m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Hofors kommun placeras inom stödområde B inom de nationella stödområdena för företagsstöd.

1999/2000:N378 av Per-Olof Svensson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regelverk för statliga bidrag och EU-bidrag.

1999/2000:N387 av Eskil Erlandsson m.fl. (c) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att överlåta ansvaret för EG-stödet på regionala/länsvisa myndigheter,

17. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av nuvarande regler om företagsstöd gällande företag inom försäljning och klädindustri samt företag som vänder sig till den lokala marknaden.

1999/2000:NU2

Utskottet

Inledning

Från och med den 1 oktober 1998 är det näringsutskottet som bereder ärenden om regionalpolitik och anslag inom utgiftsområde 19 tillika med de tidigare beredningsområdena, främst näringspolitik och energipolitik. Frågor rörande regional näringspolitik, vilka tidigare har behandlats i samband med regionalpolitiska frågor, kommer i likhet med redovisningen i budgetpropositionen (prop. 1999/2000:1) härnäst att hänföras till näringspolitiken. Eftersom regeringen avser att införliva Nationellt resurscentrum för kvinnor (NRC) i Närings- och teknikutvecklingsverkets (NUTEK) ordinarie verksamhet, kommer frågor rörande NRC att tas upp i samband med NUTEK.

Riksdagen fattade den 18 november 1999 beslut om fördelningen av utgifterna för budgetåret 2000 på utgiftsområden på basis av finansutskottets förslag (prop. 1999/2000:1, bet. 1999/2000:FiU1). Genom beslutet är ramar för statsbudgetens utgiftsområden fastlagda. I detta betänkande behandlas förslag i budgetpropositionen om anslag under utgiftsområde 19 och därav föranledda motionsyrkanden.

Betänkandet disponeras enligt följande. Inledningsvis diskuterar utskottet vissa frågor om resultatredovisning när det gäller regionalpolitiken samt myndighetsorganisationen på området och en utredningsfråga. Vidare behandlas regeringens förslag om ändring av lagen (1990:912) om nedsättning av socialavgifter, regeringens förslag när det gäller verksamhetsansvar m.m. för EG:s strukturfonder och när det gäller nationella stödområden för företagsstöd jämte motioner på dessa områden. Därefter behandlas regeringens förslag beträffande regionalt utvecklingsbidrag och sysselsättningsbidrag samt en motion i sammanhanget. Slutligen tas anslagsfördelningen på utgiftsområde 19 upp för budgetåret 2000. Enligt budgetprocessens regler fattas beslut om samtliga anslag inom ett utgiftsområde genom *ett* enda beslut.

Det bör betonas att utskottet i detta betänkande endast behandlar frågor av betydelse för anslagen på området under år 2000. Övriga motioner inom regionalpolitiken kommer att behandlas under våren 2000.

Bedömning av regeringens resultatredovisning

Bakgrund

Enligt önskemål från finansutskottet inleds utskottets anslagsbetänkande med ett avsnitt om utskottets bedömning (bortsett från politiska ställningstaganden) av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen. Efter en genomgång av målen på det regionalpolitiska området och den resultatredovisning som lämnas i budgetpropositionen, följer en redogörelse för pågående utredningsarbeten och slutligen utskottets bedömning.

Målen för regionalpolitiken är att den skall skapa förutsättningar för uthållig ekonomisk tillväxt, rättvisa och valfrihet så att likvärdiga levnadsvillkor skapas för medborgarna i hela riket (prop. s. 17). Dessa mål avser hela regionalpolitiken inklusive vad som brukar kallas den "stora" regionalpolitiken, dvs. åtgärder inom andra utgiftsområden än utgiftsområde 19, vilka har betydelse för den regionala utjämningen och utvecklingen. Målet för utgiftsområde 19 är att verksamheten främst skall underlätta för näringslivet i regionalpolitiskt prioriterade områden att utvecklas så att det bidrar till att uppfylla målen för regionalpolitiken. Åtgärderna inom ramen för utgiftsområde 19 har kommit att kallas den "lilla" regionalpolitiken.

Regeringen och riksdagen har på senare tid betonat att det inte i första hand är åtgärder inom ramen för utgiftsområde 19 som är avgörande för den regionala utvecklingen. I första hand måste den "stora" regionalpolitiken, dvs. närings- och arbetsmarknadspolitik, utbildning, forskning, infrastrukturinvesteringar etc., kännetecknas av ett regionalpolitiskt helhetsperspektiv. En annan viktig åtgärd inom den "stora" regionalpolitiken är det statliga bidrags- och utjämningssystemet i kommunsektorn.

Regeringens resultatredovisning

I budgetpropositionen lämnas dels en bred resultatbedömning (s. 20–24), dels en detaljerad resultatinformation avseende år 1998 (s. 24–52).

I avsnittet om resultatbedömning beskrivs tillståndet och utvecklingen i olika regioner i Sverige. Bland annat redovisas att skillnaderna vad gäller sysselsättning mellan framför allt Stockholmsregionen och resten av landet har ökat. Vidare beskrivs rådande mönster vad gäller befolkningsminskning. Befolkningen har under de senaste tjugo åren minskat mest i Norrlands inland, Tornedalen, Bergslagen och delar av sydöstra Sverige, medan de största befolkningsökningarna har skett i Stockholms-, Uppsala- och Umeåregionerna samt på delar av västkusten. Regeringens bedömning är att den långsiktiga regionalpolitiska problembilden är förhållandevis oförändrad.

Totalt sett beräknas att beslut under år 1998 om ca 1 060 miljoner kronor i regionalpolitiska företagsstöd m.m. har bidragit till drygt 9 000 nya arbetstillfällen. Genomsnittlig subvention per arbetstillfälle uppgår till ca 100 000 kr. De projekt som har avslutats inom EG:s strukturfondsprogram bedöms ha bidragit till att skapa ca 14 000 arbetstillfällen. Vissa studier har gjorts under programperioden. Därutöver kommer en sammanfattande bedömning att göras i en slutlig utvärdering som kommer att redovisas efter programperiodens slut.

Regeringen informerar om att det pågår arbete i syfte att ta fram bättre uppföljningsmått utöver nuvarande mått, dvs. antal nya arbetstillfällen (uppdelade på män och kvinnor) samt subvention per nytt arbetstillfälle. Avsikten är att det i framtiden skall vara möjligt att mäta om stöden leder till en ökad ekonomisk tillväxt i stödföretagen. Utvärderingar som redovisas särskilt i propositionen rör könskvotering i regionalpolitiken, länsstyrelsernas projektverksamhet och stödformen nedsatta socialavgifter.

Avsnittet med detaljerad resultatinformation inleds med en tabell över åtgärder som finansieras av anslag inom utgiftsområde 19 samt från vissa andra utgiftsområden. Denna tabell tar även upp åtgärder som bekostas av äldre anslag. Vidare redovisas uppgifter om beslutsfattare och geografisk omfattning för samtliga anslag år 1998. Därefter lämnas resultatinformation dels per beslutsfattare, dvs. länsstyrelserna och självstyrelseorganen, NUTEK, Glesbygdsverket och Statens institut för regionalforskning (SIR), dels per åtgärd, som t.ex. regionalt utvecklingsstöd, landsbygdsstöd och sysselsättningsbidrag. Bland annat redovisas antalet nya arbetstillfällen för kvinnor och män samt den genomsnittliga subventionen per arbetstillfälle, huruvida dessa tal ligger i linje med regeringens mål samt regeringens slutsatser. Vidare redovisas resultatinformation avseende EG:s strukturfonder för perioden 1995–1999.

När det gäller den ”stora regionalpolitiken” beskrivs viktiga regionalpolitiska åtgärder utanför utgiftsområdet under år 1998. Exempelvis berörs det statliga bidrags- och utjämningsystemet i kommunsektorn samt utbildnings-, kommunikations- och kulturområdena. I de avslutande avsnitten redovisas skatteavvikelser och revisionens iakttagelser.

Revisionens iakttagelser

I propositionen redovisas att Riksrevisionsverket har lämnat en invändning mot den årsredovisning som SIR har upprättat. Resultatredovisningen har väsentliga brister i förhållande till krav i regleringsbrev och förordning om myndigheters årsredovisning.

Utredningsarbeten

Regeringen beslutade i januari 1999 att tillkalla en kommitté med parlamentariskt inflytande med uppgift att lämna förslag om hur den svenska regionalpolitiken skall inriktas och utformas under 2000-talets början. I direktiven (dir. 1999:2) anförts att bakgrunden till utredningen är väsentliga förändringar i förutsättningarna för att bedriva regionalpolitik i Sverige, bl.a. den accelererande utvecklingen av produktions- och informationstekniken, den alltmer internationaliserade ekonomin och Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

Med regionalpolitik avses i direktiven åtgärder inom alla politikområden som syftar till att påverka utvecklingen i geografiska områden med regionalpolitiska problem. Härmed avses områden som, mätt på olika sätt, utvecklas avsevärt sämre än andra.

Den stabilitet i befolkningsutvecklingen som uppnåddes under 1970- och 1980-talen har på senare år återigen bytts till kraftiga befolkningsomflyttningar. Folkmängden har under senare år minskat kraftigt inte bara i glesbygd samt i små och medelstora kommuner utan även i många stora industriorter och i de flesta av Sveriges län.

Vidare sägs det i direktiven att det är viktigt att den tradition av solidaritet och sammanhållning som hittills präglat det svenska samhället inte bryts.

Kommittén skall

- analysera de senaste årtiondenas regionala utveckling och orsakerna till denna,
- analysera regionalpolitikens effekter,
- bedöma den framtida regionala utvecklingen,
- utarbeta en strategi för regional balans och lämna förslag till övergripade mål och effektmål för den framtida regionalpolitiken,
- föreslå vilka olika medel som kan behövas för att uppnå dessa mål,
- särskilt behandla den regionala utvecklingen i glesbygden respektive landsbygden.

Kommitténs arbete skall utgå från lokala arbetsmarknader som minsta enheter och därifrån utvidgas till att avse förhållanden inom större regioner, t.ex. län och landsdelar. I sitt arbete skall kommittén i alla väsentliga frågor beakta hur den framtida regionalpolitiken kan bidra till en ekologisk hållbar utveckling samt till ökad jämställdhet mellan kvinnor och män. Uppdraget skall redovisas senast den 31 augusti 2000.

Enligt information som har inhämtats från utredningen har utredningsarbetet planerats på följande sätt. I ett första skede arbetar utredningen med att inhämta mer kunskap och har i detta syfte tillsatt tre arbetsgrupper. Dessa arbetar inom följande huvudområden: regionala analyser (studier angående demografi, sysselsättning, resursfördelning och sambanden mellan dessa faktorer), företagsutveckling (stimulans av företagande och entreprenörskap) och omgivningsförutsättningar (den stora regionalpolitiken).

Bland annat har externa uppdrag lagts ut inom följande områden:

- analys av orsaker och drivkrafter till regionala flyttmönster i Sverige från år 1990 till år 1998,
- analys av hur olika livsvärden påverkar individers beslut att flytta eller inte flytta,
- utarbetande av sysselsättnings- och befolkningsprognoser för lokala arbetsmarknadsregioner,
- framtagande av förslag till alternativa mål beträffande service och tillgänglighet,
- kartläggning av statsbudgetens regionala fördelning,
- analys av befolkningsutvecklingens konsekvenser för välfärden,
- analys av regionala skillnader i företagens förmåga till flexibel anpassning,
- analys av kommunikationernas betydelse ur ett regionalt tillväxt- respektive välfärdsperspektiv,
- genomgång och analys av organisatoriska förändringar i regionalpolitikens genomförande,
- analys av vilka förändringar av stöd, regler och övriga institutionella förhållanden som kan göras för att underlätta de minsta företagens utveckling.

Nyligen har Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) publicerat rapporten Regionalpolitiken – en ESO-rapport om tro och vetande (Ds 1999: 50). Slutsatsen i denna rapport är att regionalpolitiken har haft framgång när det gäller att fördela välfärd. Regionalpolitiken sägs ha uppnått sitt mål att människor skall kunna leva var de vill i Sverige med en jämbördig välstånd-

snivå. Samtidigt har, enligt rapporten, utjämningspolitiken reducerat den totala tillväxten. Resultaten tyder på att den långtgående omfördelningen kan ha försvagat drivkrafterna för regional ekonomisk tillväxt. God ekonomisk utveckling inom en region resulterar inte i nämnvärt bättre ekonomisk standard för dess invånare. Inom regionalpolitiken finns således, menar utredaren, en målkonflikt mellan geografiskt jämnt fördelad tillväxt och hög total tillväxt. Vidare redovisas att de regionala effekterna av den ”stora” regionalpolitiken är större än av den ”lilla”. Utvärderingar visar att de regionala högskolorna och universiteten har spelat en stor roll för befolknings- och sysselsättningsutvecklingen i regionen men endast i mindre grad påverkat de lokala ungdomarnas benägenhet till att påbörja studier. Andra utvärderingar visar emellertid att de regionala högskolorna inte har lett till positiva flyttströmmar till högskoleorterna. Enligt rapporten är det en grannliga uppgift att göra en rimlig avvägning mellan utjämning och fungerande ekonomiska drivkrafter.

I 1999 års ekonomiska vårproposition (prop. 1998/99:100) aviserades ett kommande utrednings- och analysarbete angående bl.a. de statliga stöden för nyföretagande och företagsutveckling. Enligt Näringsdepartementets beslut på det här aktuella området (protokoll 1999-04-29) avser departementet att genomföra en översyn av vissa av statens aktörer och deras åtgärder och program för ökad tillväxt och sysselsättning. Uppgifterna för utredningen anges bl.a. vara följande:

- översyn av mindre företags behov av statliga insatser för att växa och utvecklas,
- utvärdering av viktiga näringspolitiska småföretagsåtgärder som genomförs i dag,
- avlämnande av förslag om framtida statliga insatser för att främja tillväxt bland främst småföretag och förslag om hur insatserna kan samordnas för att förenkla för företagen.

Det framgår av bilagan till beslutet om en översyn att regeringen avser att för riksdagen lägga fram en sammanfattande analys och förslag till åtgärder under år 2000. Enligt budgetpropositionen (utgiftsområde 24 Näringsliv s. 35) skall utredningen avlämna en första rapport den 30 november 1999.

Vidare pågår inom Regeringskansliet en översyn av mål och målstrukturer för samtliga utgiftsområden. I en lägesrapport från juni 1999 redovisas bl.a. arbetsplaneringen. Under hösten 1999 skall klargöras hur sambandet mellan målstrukturen och utgiftsområdena skall utformas. Näringsdepartementets befintliga mål och målstrukturer kommer att prövas mot den nya modellen. Enligt lägesrapporten inriktas arbetet därefter gradvis mot att ta fram strategier för uppföljning och utvärdering av måluppfyllelsen.

När det gäller utgiftsområde 19 sägs det i lägesrapporten att nuvarande målformuleringar på utgiftsområdesnivå är något av en nödlösning för att hantera det faktum att utgifterna inom området, den ”lilla” regionalpolitiken, endast är en del av hela regionalpolitiken. Detta kommer också att kunna hanteras mer logiskt i den nya målstrukturen, anför det. Enligt lägesrapporten bör arbetet samordnas med den regionalpolitiska kommitténs arbete, eftersom denna kommitté har i uppdrag att föreslå nya mål.

Den resultatinformation som lämnas i årets och föregående års budgetproposition är mer omfattande än dessförrinnan. I första hand gäller resultatinformationen år 1998. Tabellen över åtgärder som finansieras av befintliga och äldre anslag samt över beslutsfattare och geografisk omfattning för samtliga anslag år 1998 bidrar till en god överblick över anslagsstrukturen. Informationen i budgetpropositionen är riklig i vart och ett av de avsnitt som handlar om beslutsfattande organ samt åtgärder. Regeringens uppfattning framgår av koncentrerade avsnitt, som benämns Slutsatser.

Mot bakgrund av de i propositionen angivna målen är det emellertid svårt att utvärdera den förda regionalpolitiken. Hur verksamheten inom utgiftsområde 19 har underlättat för näringslivet i regionalpolitiskt prioriterade områden att utvecklas så att det bidrar till att skapa förutsättningar för uthållig ekonomisk tillväxt i stödföretagen, till rättvisa och valfrihet är inte möjligt att utläsa ur föreliggande budgetproposition. De mått som huvudsakligen används i regeringens resultatredovisning, nämligen beräknad sysselsättningsökning och genomsnittlig subvention per arbetstillfälle, kan inte anses vara tillfyllest med nuvarande målbeskrivning.

Utskottet har den grunduppfattningen att redovisning i budgetpropositionen av mål och anslutande resultat är en bra ordning. Mot den bakgrunden anser utskottet att de arbeten som pågår inom den regionalpolitiska utredningen respektive inom Regeringskansliet med översyn dels av mål och målstrukturer, dels av statens åtgärder för att främja fler och växande företag är av stort värde. Även den ovan nämnda ESO-rapporten med överväganden om bl.a. en målkonflikt inom regionalpolitiken mellan tillväxtmål och fördelningsmål är av visst intresse i detta sammanhang.

Den nuvarande resultatredovisningen är – som redan nämnts – omfattande och informationsrik. Utskottet utgår dock från att resultatredovisningen på sikt anpassas till målen.

Utskottet har vidare noterat att Riksrevisionsverket har lämnat en invändning mot SIR:s årsredovisning.

Myndighetsorganisationen på det regionalpolitiska området

Motionerna

Det finns behov av att förändra myndighetsstrukturen på det regionalpolitiska området i syfte att stärka gles- och landsbygdsfrågornas ställning, sägs det i motion 1999/2000:N321 (s). Enligt motionärernas uppfattning bör NUTEK:s regionalpolitiska verksamhet flyttas till Glesbygdsverket, vilket skulle leda till en bättre samordning.

I motion 1999/2000:N221 (fp) föreslås inrättande av en post som Glesbygdsombudsman, till vilken enskilda personer, företag, kommuner eller landsting kan framföra klagomål när de anser att statliga regler inte följs på ett riktigt sätt. Det bör vidare undersökas om denna funktion kan anknytas till Glesbygdsverket. Regeringen bör enligt motionärerna ges i uppdrag att utreda en sådan ordning.

I direktiven till Regeringskansliets tidigare nämnda utredning om statens åtgärder för att främja fler och växande företag anfördes att översynen av det nuvarande statliga utbudet av aktörer i första hand bör omfatta NUTEK, Stiftelsen Innovationscentrum, Stiftelsen Industrifonden, ALMI Företagspartner AB och länsstyrelserna. I samband med kartläggningen skall utredarna göra en översiktlig genomgång av uppbyggnaden av näringspolitiska organ och insatser i ett eller flera andra länder. I uppdraget ligger också att översiktligt behandla frågan om det finns skäl att förändra den statliga närings-, regional- och arbetsmarknadspolitiska myndighetsstrukturen. I detta sammanhang sägs det att överlappningar mellan olika insatser så långt som möjligt bör undvikas och att en begränsning av antalet organ bör eftersträvas.

Från utredningen informeras om att en mängd uppdrag har lagts ut på bl.a. NUTEK, Konkurrensverket och enskilda konsulter. Enligt uppgift kommer konsekvenser och överväganden på myndighetsområdet att redovisas under våren 2000.

Utskottets ställningstagande

Det är enligt utskottets mening av stor vikt att myndighetsorganisationen på det regionalpolitiska området fungerar effektivt. Det kan inte uteslutas att organisatoriska förändringar skulle kunna effektivisera verksamheten.

Utskottet vill emellertid samtidigt fästa uppmärksamheten på att det av motionärerna utpekade behovet av samordning och samsyn i regionalpolitiska frågor också kan lösas genom ett ökat och mera fast organiserat samarbete mellan de myndigheter som har regionalpolitiska uppgifter. Med hänsyn till att de organisatoriska frågorna ingår i ett pågående utredningsarbete finner utskottet inte anledning att uttala sig i frågan om inrättandet av en ny statlig myndighet på området.

Med det sagda avstyrker utskottet motionerna 1999/2000:N221 (fp) och 1999/2000:N321 (s).

Småföretagsstödet

Motionen

I motion 1999/2000:N387 (c) begärs en översyn av de nuvarande reglerna för det regionalpolitiska småföretagsstödet. Stödet gäller inte för företag inom försäljning, klädindustri och företag som vänder sig till en lokal marknad, anfördes det. Regelsystemet bör enligt motionärerna ses över i syfte att öka användbarheten av stödet inom handels- och tjänstesektorn.

Vissa kompletterande uppgifter

Småföretagsstödet syftar till att främja sysselsättningsskapande investeringar och inomregional balans. Stödet kan enligt förordning (1994:773) om småföretagsstöd lämnas till företag med verksamhet inom såväl tjänste- som industrisektorn (med undantag av företag inom syntetfiberindustrin och stålindu-

strin). I den nämnda förordningen hänvisas till EG:s regler om konkurrens-snedvridning (f.d. artikel 92, nuvarande artikel 87 i Romfördraget). Vidare hänvisas till förordningen (1990:642) om regionalpolitiskt företagsstöd, enligt vilken länsstyrelsen eller självstyrelseorganet bl.a. skall se på konkurrensförhållandena på den marknad där verksamheten skall bedrivas vid sin prövning av om stöd skall beviljas. Om marknaden är lokal eller begränsad är det större risk för att stöd till en företagare i en viss bransch snedvrider konkurrensen, dvs. medför konkurrensnackdelar för annan företagare i denna bransch.

Den regionalpolitiska utredningen skall lämna principiella förslag till eventuella förändringar av företagsstöden. Vidare är huvudinriktningen för den ovan redovisade översynen av statens åtgärder för att främja fler och växande företag att dels bedöma behoven av statliga näringspolitiska insatser till förmån för små och medelstora företag med tillväxtmöjligheter, dels analysera och vid behov ompröva både inriktning och omfattning av vissa av de nuvarande näringspolitiska åtgärderna och organen.

Utskottets ställningstagande

När det gäller småföretagsstödet förutsätter utskottet att detta stöd provas inom ramen för den regionalpolitiska utredningen samt i Näringsdepartementets utredning om statens åtgärder för att främja fler och växande företag. Utskottet anser inte att det pågående utredningsarbetet bör föregripas och föreslår därför att riksdagen avslår det här aktuella yrkandet i motion 1999/2000:N387 (c).

Nedsättning av socialavgifter

Utökat stöd till jord- och skogsbruk m.m.

Motionerna

Centerpartiet kräver i motionerna 1999/2000:N214 och 1999/2000:Sk324 att riksdagens tidigare beslut att undanta jord- och skogsbruk m.m. från de verksamheter som kan få nedsatta socialavgifter omprövas. Enligt motionärerna bör riksdagen besluta att jord- och skogsbruk m.m. i Norrlands inland även fortsättningsvis skall omfattas av den reducerade arbetsgivaravgiften.

Även i motion 1999/2000:N277 (kd) begärs att jordbruksföretag skall ingå i den förteckning över branscher som får nedsättning av de sociala avgifterna.

Vissa kompletterande uppgifter

Enligt lagen (1990:912) om nedsättning av socialavgifter skall arbetsgivaravgifter och egenavgifter sättas ned t.o.m. utgiftsåret 2000 för verksamheter inom vissa näringsgrenar inom stödområde 1 och de nordliga delarna av stödområde 2 (se också följande avsnitt).

Sommaren 1997 begärde EG-kommissionen i en skrivelse till regeringen rörande nedsatta socialavgifter att Sverige skulle rätta sig efter gemenskaps-

reglerna, vilka inte tillåter regionalpolitiska stöd inom sektorerna jordbruk, fiske och vattenbruk. Det dåvarande Närings- och handelsdepartementet svarade med en skrivelse, daterad den 31 oktober 1997, enligt vilken ”den svenska regeringen accepterar att stöd till sektorerna jordbruk, fiske och vattenbruk inte får lämnas enligt denna lag”.

Efter detta påpekande från EG-kommissionen och efter förslag från regeringen beslutade riksdagen våren 1998 (prop. 1997/98:62, bet. 1997/98: AU11) att vissa näringsgrenar skulle upphöra att vara stödberättigade fr.o.m. den 1 januari 1999. Det gällde de i lagen tidigare nämnda verksamheterna jord- och skogsbruk, trädgårdsskötsel, jakt och fiske samt annan personlig serviceverksamhet. Skälet till denna förändring angavs vara att stödet skulle inriktas på näringsgrenar som kan expandera, t.ex. industri- och tjänsteföretag med vidareförädling av varor och tjänster. I en reservation (c, fp, v, mp, kd) begärdes att regeringens förslag skulle avslås och att de nämnda näringsgrenarna även fortsättningsvis skulle omfattas av systemet med nedsatta socialavgifter. Motivet var att förutsättningarna för dessa näringsgrenar inte borde försämrats.

Hösten 1998 togs frågan om återgång till de tidigare gällande reglerna upp i tre motioner. Riksdagen avslog motionärernas begäran att ändra regelverket och motsvarande budgetförslag (prop. 1998/99:1 utgiftsområde 19, bet. 1998/99:NU2). I särskilda yttranden (kd; c) till det nämnda betänkandet framgick att dessa två partier ansåg att beslutet att slopa nedsättningen av sociala avgifter för jord- och skogsbruk m.m. i stödområdet borde rivas upp.

Utskottets ställningstagande

Med hänvisning till Sveriges medlemskap i Europeiska unionen ställer sig utskottet avvisande till motionärernas förslag om en återgång till de tidigare gällande reglerna vad gäller nedsättning av socialavgifter för jord- och skogsbruk, trädgårdsskötsel, jakt och fiske samt annan personlig service. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1999/2000:Sk324 (c), 1999/2000:N214 (c) och 1999/2000:N277 (kd) i aktuella delar.

Ändring i lagen om nedsättning av socialavgifter

Propositionen

Nuvarande bestämmelser i lagen om nedsättning av socialavgifter innebär att nedsättning sker med 8 procentenheter inom stödområde 1 för företag inom vissa i lagen angivna branscher (industri med vissa undantag, tjänster m.m.) samt inom delar av stödområde 2 för företag inom särskilda delar av tjänstesektorn. Stödformen omfattas, liksom andra former av företagsstöd, av EG:s statsstödsregler och måste följa de nya riktlinjerna för utformningen av regionalstöd. Regeringen har under en längre tid fört diskussioner med EG-kommissionen om de svenska bestämmelsernas förenlighet med EG-rätten. Kommissionen har kritiserat det nuvarande stödet och bl.a. framhållit risken för överkompensation, särskilt när stödformen kombineras med transportbidrag. Kommissionen har därför inte godkänt stödformen och har hittills sagt

sig förutsätta att den upphör vid utgången av år 1999. Överläggningar pågår allttjämt.

På regeringens uppdrag har Statens institut för regionalforskning (SIR) nyligen utvärderat stödformen. Av SIR:s redovisning framgår att särskilt tjänsteföretagen anser att nedsättningen varit en betydelsefull faktor för en positiv utveckling av företaget, anfördes det i budgetpropositionen.

Regeringen anser att det är angeläget att behålla stödformen. Lagen föreslås därför ändras så att stödformen kan rymmas inom ramen för EG:s riktlinjer. Enligt regeringsförslaget i budgetpropositionen begränsas nedsättningen till vissa tjänsteföretag inom stödområde A, med undantag av vissa områden inom Östersunds och Krokoms kommuner. Föresättningsvis föreslås stödformen omfatta olika tjänsteverksamheter såsom uppdrags-, hotell-, restaurang- och rekreationsverksamheter liksom renhållningsverksamhet och verksamhet som bedrivs av ideella organisationer m.fl. Liksom tidigare bör nedsättningen därutöver omfatta företagsadministration av olika slag. Lagförslaget redovisas i bilaga 2.

Regeringen föreslår att ändringarna i lagen träder i kraft den 1 januari 2000. Vidare bör föreskrivas att transportbidrag inte får lämnas till företag som omfattas av lagstiftningen om nedsatta socialavgifter, sägs det i propositionen. Genom denna utformning koncentreras stödformen nedsättning av socialavgifter till företag som saknar andra möjligheter till kompensation för sina regionalt betingade merkostnader.

Ärendets beskaffenhet är enligt regeringen sådan att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

Vidare konstateras det i propositionen att om inte EG-kommissionen, före årsskiftet 1999/2000, skulle godkänna det nya lagförslaget kan inte heller den nuvarande lagen tillämpas i oförändrad form efter den 31 december 1999.

Vissa kompletterande uppgifter

Den av regeringen i budgetpropositionen föreslagna inskränkningen av stödformen har kritiserats offentligt av landshövdingarna i de fyra nordligaste länen, vilka anser att Sverige bör övertyga EU om vikten av att få behålla de sänkta socialavgifterna för tillverkande företag i norra Sverige. Utskottet har också erhållit en skrivelse från en företagare i Övertorneå med kritik mot den föreslagna förändringen i budgetpropositionen.

Enligt information från Regeringskansliet har de fortsatta överläggningarna med EG-kommissionen gett vid handen att kommissionen anser att regeringens lagförslag i budgetpropositionen behöver kompletteras i vissa avseenden för att stödet skall rymmas inom gällande EG-regler om statsstöd. Bland annat anser kommissionen att det av lagen måste framgå att ett företag inte kan få både nedsatta socialavgifter och transportbidrag, eftersom reglerna annars skulle kunna innebära en överkompensation. Sammantaget står det klart att kommissionen inte kommer att godkänna stödformen med den utformning som föreslagits riksdagen i budgetpropositionen.

Kommissionens synpunkter har helt nyligen offentliggjorts i en skrivelse ställd till Sveriges ständiga representation i Bryssel. De kompletteringar av lagtexten som behövs enligt kommissionen rör framför allt förtydliganden. I

skrivelsen framför kommissionen bl.a. synpunkter på den geografiska och branschmässiga omfattningen av stödformen. Kommissionen menar att lagtexten måste bli tydligare när det gäller jordbruks-, fiske- och transportnäringarna samt kol-, stål-, varvs-, syntetfiber- och motorfordonsindustrierna. För dessa områden har kommissionen antagit särskilda regler om statligt stöd, som är mer restriktiva än reglerna för andra branscher. För företag inom dessa områden måste nedsättning av socialavgifterna helt utgå enligt kommissionen. Detta gäller även i fråga om företagsadministrativa uppgifter enligt 7 §, påpekar kommissionen. Vidare nämner kommissionen att den behöver två månader för sitt ställningstagande efter det att ett komplett förslag har inkommit.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser, i likhet med vad som anförs i propositionen, att det är angeläget att behålla stödformen nedsättning av socialavgifter. Stödformen är ännu inte godkänd av EG-kommissionen. Med hänsyn till att den måste anpassas till EG:s riktlinjer för regionala stöd är det nödvändigt att göra vissa inskränkningar i stödformens omfattning samt vissa förtydliganden. Som framgått av det föregående har regeringens överläggningar med kommissionen ännu inte helt avslutats.

Utskottet anser att de branscher inom vilka företag skall kunna erhålla stöd bör begränsas i enlighet med förslaget till ändring (6 §) i budgetpropositionen (se bilaga 2). Utskottet instämmer också med regeringen i att stödet bör kunna lämnas i stödområde A med undantag av vissa församlingar (1 §). Kommissionens synpunkter på stödområde A ligger utanför lagen om nedsättning av socialavgifter och berörs inte i detta sammanhang.

Utifrån den information om kommissionens synpunkter som inhämtats gör utskottet bedömningen att det krävs vissa ytterligare ändringar i lagen – utöver de ändringar som föreslagits i budgetpropositionen. Utskottets förslag till ändringar framgår av bilaga 3.

Med hänsyn till risken för överkompensation beträffande företag som skulle kunna erhålla såväl transportbidrag som nedsättning av socialavgifterna föreslår utskottet att det i lagen (3 §) uttryckligen anges att verksamhet inte är stödberättigad om transportstöd lämnats för den aktuella perioden.

Vidare bör 7 § förtydligas. Den nuvarande lydelsen av 7 § innebär att enheter med företagsadministrativa uppgifter såsom företagsledning, ekonomi- och löneadministration, bokföring, automatisk databehandling, registreringsverksamhet, telefonförsäljning och ordermottagning i företag (s.k. back-office) kan få stöd oavsett bransch, dvs. även enheter inom tillverkningsföretag kan få stöd för sådan verksamhet. Visserligen föreslår utskottet att nedsättning av socialavgifter ej skall kunna ges till företag som mottar transportstöd, men övriga tillverkningsföretag kan ansöka om stöd för företagsadministrativ verksamhet inom det här aktuella stödområdet. För att förhindra att nedsättning av socialavgifter över huvud taget aktualiseras inom de områden som nämns i kommissionens brev föreslår utskottet att 7 § kompletteras. Således bör i 7 § andra stycket regleras att nedsättning inte får avse

verksamhet inom kol- och stålindustrin, varvs-, syntetfiber- och motorfordonsindustrierna samt inom fiskeri-, jordbruks- och transportverksamhet.

Utöver beskrivna sakliga ändringar i lagen föreslår utskottet även en språklig ändring av 1 § samt en redaktionell ändring av 3 §; ändringarna framgår av bilaga 3.

När det gäller lagens ikraftträdande anser utskottet att den i propositionen föreslagna tidpunkten – den 1 januari 2000 – bör justeras med regler som tar hänsyn till kommissionens handläggningstid. Lagen i den nuvarande lydelsen får endast tillämpas under år 1999. De nya reglerna kan träda i kraft först efter ett godkännande från kommissionen. Som redovisats ovan anser sig kommissionen behöva två månader för sitt ställningstagande efter det att kommissionen mottagit ett fullständigt förslag från Sverige. Med hänsyn till osäkerheten om tidpunkten för ett godkännande föreslår utskottet att de nya lagreglerna träder i kraft den dag regeringen bestämmer men att tillämpningen avser tid fr.o.m. den 1 januari 2000. Med den valda formen för ikraftträdande är avsikten att stödberättigade företag vid en senare avräkning skall kunna få nedsättning av socialavgifterna för hela år 2000. Utskottet utgår från att regeringen ser till att såväl handläggande myndigheter som företag i stödområdet får god information om de nya bestämmelserna.

EG:s strukturfonder

Propositionen

Regeringen lägger fram förslag för riksdagens godkännande om ändrade principer i fråga om verksamhetsansvar och utbetalningar avseende EG:s strukturfonder för programperioden 2000–2006. Vidare ges information om den nya programperioden för strukturfonderna.

Den nya programperioden startar således år 2000 och pågår t.o.m. år 2006. Antalet målområden skall minskas från sju till tre. De nya målen är följande:

– *Mål 1:* Insatser i områden vars bruttonationalprodukt per invånare är mindre än 75 % av gemenskapens genomsnitt och insatser i de mest glesbefolkade områdena samt ett särskilt program för kusten i norra Sverige. Mål 1 finansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden (Regionalfonden), Europeiska socialfonden (Socialfonden), utvecklingssektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden och Fonden för fiskets utveckling.

– *Mål 2:* Områden som genomgår ekonomisk och social omställning inom industri- och tjänstesektorn, landsbygdsområden på tillbakagång, stadsområden med problem samt krisdrabbade områden som är beroende av fiske. Mål 2 finansieras av Regionalfonden och Socialfonden.

– *Mål 3:* Åtgärder för att utveckla arbetsmarknaden och de mänskliga resurserna, särskilt inom ramen för de årliga nationella handlingsplanerna för sysselsättning. Mål 3 finansieras av Socialfonden.

Antalet gemenskapsinitiativ skall minskas till fyra. De nya initiativen är Interreg III, Urban, Leader+ och Equal. Därtill kommer ett landsbygdsprogram och strukturåtgärder inom fiskerinäringen.

För Sveriges del omfattar det nya mål 1-området nuvarande mål 6-område samt ett särskilt program för kustområdena i Norrbottens, Västerbottens och Västernorrlands län. För programperioden 2000–2006 har mål 1-området i Sverige tilldelats 722 miljoner euro varav 350 miljoner euro avser kustområdet. För mål 2-området har Sverige tilldelats 406 miljoner euro för sjuårsperioden (inklusive områden som får stöd under en övergångsperiod). Mål 3 har tilldelats 720 miljoner euro för programperioden.

Medelstilldelningen till medlemsstaterna för gemenskapsinitiativen och landsbygdsprogrammet är inte fastställd. Med utgångspunkt i de kriterier som fastställts i EG:s strukturfondsförordning (1260/1999) har regeringen lämnat ett förslag till EG-kommissionen om vilka områden i Sverige som skall ingå i mål 2. Kommissionen kommer senare att fastställa mål 2-områdets avgränsning enligt vad som sägs i propositionen.

Regeringens förslag omfattar nuvarande mål 2- och 5b-kommuner i Gävleborgs, Dalarnas, Västmanlands, Örebro och Värmlands län. Vidare föreslås att Kungsör, Arboga, Köping, Eskilstuna, Flen, Laxå, Gullspång, Töreboda, Mariestad, Karlsborg och Dalslandskommunerna skall ingå i det nya mål 2-området.

Nuvarande strukturfondsområden i norra Bohuslän och Fyrstadsregionen liksom Blekingekommunerna samt Tingsryds kommun i Kronobergs län och kommunerna i södra Östergötland föreslås få stöd under en övergångsperiod. Övriga 5b-kommuner i sydöstra Sverige föreslås ingå i det nya mål 2-området, liksom Gotland och nuvarande 5b Skärgården.

Regeringen har lämnat två uppdrag avseende mål 1; dels till länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens län att utarbeta förslag till utvecklingsplan för dessa län, dels till länsstyrelserna i Jämtlands, Västernorrlands, Dalarnas, Gävleborgs och Värmlands län att utarbeta förslag till utvecklingsplan för Jämtlands och Västernorrlands län samt de delar av de södra länen som i dag ingår i mål 6. Enligt uppdragen skall resultatet redovisas senast den 1 oktober 1999 till regeringen, vilken i sin tur skall lämna förslag till EG-kommissionen.

Utvecklingsplanerna skall utarbetas med utgångspunkt i dels de regionala partnerskap som bildats i samband med utarbetandet av regionala tillväxtavtal, dels de partnerskap som medverkat i de nuvarande programmen. Regeringen avser att utse länsstyrelserna i Norrbottens och Jämtlands län att vara förvaltningsmyndigheter för respektive mål 1-program. Vid var och en av dessa myndigheter avser regeringen att inrätta en strukturfondsdelegation med ledamöter från samtliga län i respektive mål 1-område. Enligt regeringens förslag är huvudprincipen att förvaltningsmyndigheterna skall vara utbetalningsansvariga myndigheter för respektive program. Förvaltningsmyndigheterna får därmed det fulla ansvaret för genomförandet av respektive program under nästa programperiod. De centrala verken skall dock även fortsättningsvis ansvara för utbetalningarna för innevarande programperiod.

Regeringen avser att inrätta en i princip liknande organisation för mål 2-områdena som för mål 1-områdena. NUTEK bör ges ansvaret att i samråd med övriga berörda myndigheter redovisa resultaten av de insatser som finansieras med medel från EG:s strukturfonder.

I den moderata kommittémotionen 1999/2000:N340 betonas vikten av näringslivets deltagande i strukturfondsarbetet för att bättre anpassa villkoren till företagens situation. Motionärerna föreslår att det möjliggörs för enskilda företag att delta i medfinansieringen. Vidare är det önskvärt att hitta en modell där utbetalningarna från strukturfonderna sker kontinuerligt allteftersom projekten fortskrider. Motionärerna efterlyser också en bättre samordning mellan den nationella regionalpolitiken och EU:s regionalpolitik för att uppnå effektivitet och förenkling.

I motion 1999/2000:N267 (kd, m, c, fp) beskrivs svårigheterna att nå fram till och involvera de små företagen i strukturfondsarbetet. Enligt motionärerna måste byråkratin kring strukturfonderna minskas överlag. Motionärerna föreslår att ansvarig myndighet i samarbete med företagens organisationer utarbetar en strategi för hur man skall informera och engagera de små företagen i strukturfondsprogrammen.

I motion 1999/2000:N209 (c) framförs uppfattningen att Sverige måste ändra sitt utbetalningssystem så att – när det gäller beviljade projekt – 50 % av de beviljade EU-medlen utbetalas i samband med projektstart i stället för den nuvarande ordningen som innebär att samtliga medel betalas ut när kostnaderna kan redovisas.

Även i motion 1999/2000:N255 (c) begärs att det svenska systemet skall ändras så att förskottsutbetalning av projektmedel från EG:s strukturfonder möjliggörs.

I motion 1999/2000:N278 (c) begärs att regeringen i förhandlingarna med kommissionen skall arbeta för att de områden som föreslås bli utfasade även framgent skall ingå i mål 2-området. Enligt motionärerna har nästan alla de kommuner, som berörs av utfasningen, en negativ befolkningsutveckling och en låg bruttoregionalprodukt per capita. Vidare förordas i motionen att även privata medel skall kunna användas som medfinansiering i EG-finansierade projekt. När det gäller den offentliga medfinansieringen bör det inför kommande programperiod finnas en ökad beredskap på den nationella, regionala och kommunala nivån. Motionärerna anser vidare att det bör införas en generell möjlighet till förskott på beviljade medel. Det måste också ifrågasättas om utbetalningar av EG-medel fortsättningsvis skall ingå under det utgiftstak som riksdagen fastställer; huruvida utbetalningar av EG-medel kan beräknas utanför statsbudgeten bör därför utredas. Motionärerna menar vidare att de regionala partnerskapen hittills har engagerat alltför få aktörer, särskilt från det regionala näringslivet. Tydliga riktlinjer från regeringens sida för att nya aktörer skall kunna delta i partnerskapen efterlyses i motionen.

I motion 1999/2000:N358 (c) anföras att det regionalpolitiska arbetet bör samlas under en myndighet och inte splittras upp på regional nivå. När det gäller Västra Götalandsregionen bör ansvaret för EG-stödet, programskrivning och administration ligga på regionen, som också är ansvarig för den inomregionala utvecklingsplanen.

Motionärerna i motion 1999/2000:N387 (c) anser att ansvaret för EG-stödet bör överlåtas på regionala myndigheter eller länsmyndigheter. Också beslutsmakten måste decentraliseras, menar motionärerna.

I motion 1999/2000:T317 (c) begärs att EG:s regionalstöd utformas så att ytterligare vägprojekt i Östergötland kan finansieras.

1999/2000:NU2

Motionärerna i motion 1999/2000:N213 (fp) kritiserar den byråkrati som utvecklats i administrationen av målområdena. Regelverket i samband med EG-stöden måste förenklas, lyder budskapet. Sålunda bör t.ex. reglerna ändras så att förskott på beviljade medel möjliggörs.

Vissa kompletterande uppgifter

Vissa av de frågor som tagits upp i motionerna var föremål för en interpellationsdebatt i maj 1999. I sitt svar på Åke Sandströms (c) interpellation (1998/99:313) om regelverket för EG:s strukturfonder sade näringsminister Björn Rosengren bl.a. att han var väl medveten om problemen, t.ex. när det gäller överprövningen av länsstyrelsernas beslut om utbetalning och frågan om förskott av strukturfondsmedel. Hans uppfattning var dock att problem-bilden med finansieringssvårigheterna varit alltför negativ. Under vissa förutsättningar skulle problemen kunna lösas, menade näringsministern. Bland annat kan länsstyrelserna betala ut förskott efter särskild prövning av projekten för den del av ett projekt som finansieras av regionalpolitiska anslag. Vidare kan EU-medel betalas ut vid flera tillfällen under projektets gång. De små projektens finansiering och organisering ville ministern särskilt se över.

Omfattningen av mål 1-området är fastställd under sommaren 1999 i enlighet med ovan nämnda kriterier. Beträffande nästa periods mål 2-områden skall medlemsländerna inge förslag till kommissionen, vilken kommer att fastställa avgränsningen av dessa områden. Enligt uppgift från Regeringskansliet har olika medlemsländer kommit olika långt i processen med fastställande av mål 2-områden.

EG:s strukturfondsförordning (1260/1999) från den 21 juni 1999 stipulerar följande för mål 2-områden: De regioner som omfattas av mål 2 skall vara regioner vars folkmängd eller yta är tillräckligt betydande med strukturella problem och vars ekonomiska och sociala omställning bör stödjas. Folkmängden i de områden som avses får inte uppgå till mer än 18 % av den totala folkmängden inom hela gemenskapen.

För svensk del fastställdes en befolkningsram på ca 1,2 miljoner invånare för mål 2 i Sverige, vilket motsvarar ca 14 % av befolkningen. Regeringen föreslog en karta till kommissionen, som inlämnades i juli 1999, men förslaget accepterades inte, vilket framgår av ett brev från kommissionen till Näringsdepartementet. Brevet är daterat den 30 juli 1999, men diariefördes på departementet först den 14 oktober 1999.

Kommissionen framför i brevet att Sverige inte har följt de kriterier, som alla medlemsländer har att följa, vid sitt förslag om mål 2-områden. Kriterierna framgår av den tidigare nämnda strukturfondsförordningen. Enligt förordningen skall de områden som uppfyller EG-kriterierna omfatta minst 50 % av den folkmängd som omfattas av mål 2 i varje medlemsstat, med undantag av fall där det är särskilt motiverat. Sveriges förslag innebar att en alltför låg procentandel (38 %) följer gemenskapskriterierna, sägs det från kommissionen. Sverige ombads därför i brevet att komma in med ett reviderat förslag snarast möjligt.

Trots kommissionens avvisande av det svenska förslaget har regeringen enligt uppgift arbetat vidare med att driva igenom förslaget under hösten 1999. Enligt regeringens uppfattning borde kraftiga strukturella förändringar i vissa regioner under de senaste åren utgöra grund för det undantag från 50-procentsregeln som förordningen medger när det är motiverat av objektiva omständigheter. Sverige har därvid använt sig av senare statistiskt underlag än gemenskapsstatistiken (Eurostat).

Enligt en skrivelse från Näringsdepartementet till näringsutskottet, daterad den 4 november 1999, har regeringen emellertid nu gjort den bedömningen att det inte längre är sannolikt att få igenom ursprungsförslaget. För att inte riskera att hamna i en långdragen process med kraftig försening av programarbetet inklusive förlorad retroaktivitet och eventuellt stödstopp har regeringen valt att presentera en kompromiss för kommissionen.

Detta förslag, vilket regeringen redovisade för EU-nämnden den 5 november 1999, innebär följande förändringar i förhållande till det tidigare förslaget:

- Falun, Sala och Heby blir nya mål 2-kommuner.
- Eskilstuna och Flen utgår.
- Ydre, Ödeshög och Boxholm ingår i nya mål 2, dvs. utfasning är inte aktuell för dessa kommuner.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att strukturfonderna ökar Sveriges möjligheter att bedriva en kraftfull regionalpolitik. Självklart bör reglerna för stödformerna vara så enkla och stabila som möjligt. Enligt utskottets mening är det väsentligt att bestämmelserna för stöden utformas på ett sådant sätt att de främjar initiativ och tillväxt på regional och lokal nivå.

Den minskning av antalet målområden som nu är under införande anser utskottet vara en positiv utveckling, inte minst med hänsyn till att möjligheterna till effektivisering av hanteringen av strukturfondsmedel bör öka. När det gäller överprövningen av länsstyrelsernas beslut om utbetalning kan utskottet konstatera att regeringen nu har lagt fram förslag om ändrade principer för verksamhetsansvar och utbetalningar avseende EG:s strukturfondsmedel under programperioden 2000–2006. I och med att förvaltningsmyndigheterna, dvs. vissa länsstyrelser, föreslås bli utbetalningsansvariga (till skillnad från nuvarande period när centrala verk som NUTEK och Arbetsmarknadsverket har utbetalningsansvaret) kan själva utbetalningsprocessen också förväntas gå snabbare. Utskottet förordar därför att riksdagen godkänner regeringens förslag om ändrade principer för verksamhetsansvar och utbetalningar.

Enligt utskottets uppfattning är det positivt om frågan beträffande EG-kommissionens godkännande av avgränsningen av mål 2-området kan lösas snarast möjligt. Förvisso innebär förhandlingsarbetet och resultatet därav nya insikter om vad som krävs av Sverige som medlemsland. Det är också utskottets uppfattning att den för medlemsstaterna gemensamma statistiken bör påskyndas så att även den senaste regionala utvecklingen kan utgöra underlag för kommissionens ställningstagande om målområden. Genom rege-

ringens modifierade förslag till kommissionen tillgodoses i någon utsträckning önskemålet i motion 1999/2000:N278 (c) om att utfasningsområden bör ingå i regeringens förslag till mål 2-område. Eftersom det finns en fastställd befolkningsram på ca 14 % av invånarna (1,2 miljoner) för mål 2 i Sverige konstaterar utskottet att varje förändring av förslaget innebär att andra kommuner med motsvarande folkmängd inte ryms inom målområdet.

När det gäller motionsförslagen om förskott på EG:s strukturfondsmedel vill utskottet peka på de möjligheter som näringsminister Björn Rosengren tog upp i den ovan redovisade interpellationsdebatten, dvs. att förskott kan betalas ut inom ramen för den offentliga medfinansieringen eller att utbetalning kan ske vid flera tillfällen under projektets gång. I sitt svar tog näringsministern också upp de små projektens problem och att denna fråga skulle belysas. Utskottet ser positivt på att finansieringsfrågorna, särskilt för de små projekten, kan lösas så enkelt och smidigt som möjligt.

Finansieringsfrågor har tagits upp i ett antal motioner, i vilka motionärerna bl.a. efterlyser möjligheter för enskilda företag att delta i medfinansieringen. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om den s.k. additionalitetsprincipen, dvs. att de enskilda medlemsstaterna inte får ersätta nationella offentliga insatser med strukturfondsmedel. Strukturfondsprogrammen utgör ett avtal mellan Sverige och EG-kommissionen, vilket innebär att strukturfondsmedlen storleksmässigt relateras som andel av de offentliga medlen. Företag kan således inte genom bidrag till ett projekt generera strukturfondsmedel. Ingenting hindrar emellertid att företag och enskilda deltar i finansieringen av projekt. Det kan i detta sammanhang påpekas att en majoritet av projekten har småföretagen som målgrupp. Vissa finansieringssvårigheter kan sammanhålla med att det svenska budgetsystemet är ettårigt medan strukturfondsprogrammen är fleråriga. En större långsiktighet i finansieringen är således önskvärd. Samma fråga har varit aktuell i det nya systemet med treåriga regionala tillväxtavtal, vilket nu är under uppbyggnad. Många av insatserna i tillväxtavtalen ingår även i strukturfondsprogrammen, vilket kan underlätta en mer långsiktig planering beträffande den nationella offentliga medfinansieringen av strukturfondsprojekten.

Beträffande vägfinansieringsfrågor vill utskottet informera om att i de förslag till strukturfondsprogram för mål 1-regionen som inlämnats till regeringen, och därifrån vidare till kommissionen, finns åtgärder som innebär investeringar i infrastrukturen. Beträffande mål 2 har programarbetet ännu inte påbörjats, eftersom området inte är fastställt.

I en motion ifrågasätts om utbetalningar av strukturfondsstöd fortsättningsvis skall ingå under det utgiftstak som riksdagen fastställer. Utgiftstakets omfattning är emellertid en av de frågor som behandlas i utredningen om den reformerade budgetprocessen (dir. 1999:23). Enligt direktiven skall utredaren analysera det statliga utgiftstakets konstruktion och omfattning samt bedöma vilken effekt utgiftstaket har haft när det gäller långsiktighet och förbättrad kontroll över utgiftsutvecklingen. Vidare skall utredaren bl.a. bedöma om utgiftstakets nuvarande konstruktion erbjuder tillräcklig flexibilitet inom och mellan åren samt för- och nackdelar av en lagreglering av utgiftstaket. Utredaren skall redovisa sina resultat senast den 30 november 1999 enligt vad som står i direktiven. Enligt utskottets uppfattning är det i

samband med den fortsatta uppföljningen av detta övergripande utredningsarbete som olika delförslag beträffande utgiftstakets konstruktion bör bedömas.

Även inom riksdagen pågår en utvärdering av den nya budgetprocessen (direktiv enligt beslut vid talmanskonferensen den 2 december 1998). Enligt direktiven skall utredningen bedöma konsekvenserna för riksdagens arbete av det nya budgetsystelet med utgiftstak och en preliminär fördelning på utgiftsområden i den ekonomiska vårpropositionen. Utredningen ser dock, enligt uppgift, inte speciellt på avgränsningen av utgiftstaket.

Med hänvisning till vad som anförts tillstyrks regeringens förslag och avstyrks samtliga behandlade motioner i aktuella delar.

Beslutanderätten och principerna för nationella stödområden

Propositionen

Eftersom stödområdesindelningen numera till stor del bestäms av EG-kommissionens nya riktlinjer för statligt stöd för regionala ändamål föreslås i budgetpropositionen att det fortsättningsvis skall vara en uppgift för regeringen att närmare bestämma vilka områden som skall ingå i de nationella stödområdena. Riksdagen bör dock – inom de ramar som följer av EG:s riktlinjer – kunna lägga fast huvudprinciper för den nationella stödområdesindelningen.

Regeringen föreslår att de delar av Sverige som har geografiska lägesnackdelar och andra regionalpolitiska problem skall vara inplacerade i två nationella stödområden, benämnda A och B. Stödområde A skall omfatta områden med de största problemen. I stödområde A skall större ekonomiska stimulanser kunna ges än i stödområde B. Systemet med inplacering i tillfälliga stödområden föreslås upphöra. Huvudprincipen för att utse nationella stödområden bör enligt regeringen vara att de regionalpolitiskt mest utsatta områdena omfattas, att utsattheten bedöms efter hur långsiktiga problemen är och att områdena skall vara stabila.

Som tidigare nämnts har EG-kommissionen utfärdat nya riktlinjer (98/C74/C6) för hur nationella regionalpolitiska stödområden skall utses i framtiden. Bland annat innebär riktlinjerna att de områden som berörs av regionalpolitiskt stöd under åren 2000–2006 högst får omfatta 42,7 % av befolkningen i Europeiska unionen, jämfört med dagens 46,7 %. Enligt kommissionen får Sverige endast ha nationella stödområden som omfattar 15,9 % av landets befolkning jämfört med nuvarande omfattning på ca 18,5 %. I enlighet med EG:s statsstödsregler skall såväl de av landet föreslagna stödområdena som kriterierna för att utse sådana stödområden godkännas av kommissionen.

Enligt regeringen är det låga utfallet för Sveriges del inte rättvisande i förhållande till andra medlemsländer. Regeringen arbetar därför fortfarande för att förmå kommissionen att ändra sitt beslut.

EG-kommissionens nya riktlinjer innebär att stödområdena skall ses över inom fem år. Vidare har de områden som varit inplacerade i tillfälliga stödområden varit detta under en lång följd av år. Dessa faktorer, men också

önskemål om förenkling, ligger bakom regeringens förslag att systemet med tillfälliga stödområden skall upphöra.

Därutöver redogörs i propositionen för hur de här beskrivna principerna konkretiseras genom en redovisning av avgränsningen av stödområdena A och B.

Stödområde A, som motsvarar det nuvarande mål 6-området för EG:s strukturfonder, omfattar följande områden:

Norrbottens län: Arjeplogs, Arvidsjaurs, Gällivare, Haparanda, Jokkmokks, Kalix, Kiruna, Pajala, Älvsbyns, Övertorneå och Övertorneå kommuner samt Edefors och Gunnarsbyns församlingar i Bodens kommun och f.d. Markbygdens kyrkobokföringsdistrikt i Piteå kommun.

Västerbottens län: Bjurholms, Dorotea, Lycksele, Malå, Norsjö, Sorsele, Storumans, Vilhelmina, Vindelns och Åsele kommuner samt Fällfors, Jörns och Kalvträsk församlingar i Skellefteå kommun.

Jämtlands län: Bergs, Härjedalens, Krokoms, Ragunda, Strömsunds, Bräcke, Åre och Östersunds kommuner.

Västernorrlands län: Sollefteå och Ånge kommuner samt Holms och Lidens församlingar i Sundsvalls kommun samt Anundsjö, Björna, Skorpeds och Trehörningsjö församlingar i Örnsköldsviks kommun.

Gävleborgs län: Ljusdals kommun.

Dalarnas län: Malungs, Orsa, Vansbro och Älvdalens kommuner samt Venjans och Våmhus församlingar i Mora kommun.

Värmlands län: Torsby kommun.

Stödområde B omfattar följande områden:

Norrbottens län: Luleå kommun samt Bodens kommun utom Edefors och Gunnarsbyns församlingar och Piteå kommun utom f.d. Markbygdens kyrkobokföringsdistrikt.

Västerbottens län: Nordmalings, Robertsfors, Umeå och Vännäs kommuner samt Skellefteå kommun utom Fällfors, Jörns och Kalvträsk församlingar.

Västernorrlands län: Härnösands, Kramfors och Timrå kommuner samt Sundsvalls kommun utom Holms och Lidens församlingar, samt Örnsköldsviks kommun utom Anundsjö, Björna, Skorpeds och Trehörningsjö församlingar.

Gävleborgs län: Bollnäs, Hudiksvalls, Nordanstigs, Ovanåkers och Söderhamns kommuner.

Dalarnas län: Ludvika och Smedjebackens kommuner samt Mora kommun utom Venjans och Våmhus församlingar samt Ore församling i Rättviks kommun.

Västmanlands län: Fagersta, Norbergs och Skinnskattebergs kommuner.

Örebro län: Degerfors, Hällefors, Karlskoga, Laxå och Ljusnarsbergs kommuner.

1999/2000:NU2

Värmlands län: Arvika, Eda, Filipstads, Hagfors, Kristinehamns, Munkfors, Storfors, Sunne och Årjängs kommuner.

Västra Götalands län: Bengtsfors, Dals-Eds och Karlsborgs kommuner.

Regeringen anför vidare att om överläggningarna med EG-kommissionen exempelvis resulterar i att Sverige får ha stödområden som omfattar ca 20 % av befolkningen finns en preliminär bedömning att följande ytterligare områden bör ingå i stödområde B.

Gävleborgs län: Hofors kommun.

Dalarnas län: Avesta kommun.

Västmanlands län: Arboga, Kungsörs och Köpings kommuner.

Värmlands län: Säffle kommun.

Västra Götalands län: Åmåls kommun.

Kalmar län: Hultfreds, Vimmerby och Västerviks kommuner.

Jönköpings län: Aneby, Eksjö, Nässjö, Sävsjö, Tranås och Vetlanda kommuner.

Motionerna

I motion 1999/2000:N277 (kd) hävdas att det är oacceptabelt att endast 15,9 % av svenskarna omfattas av nationella stödområden i jämförelse med EU där motsvarande andel är 42,7 % av befolkningen. Motionärerna anser vidare att riksdagen kraftfullt bör uttala sig mot att regeringen i fortsättningen skall besluta över vilka förslag till nationella stödområden, som skall föras fram till EG-kommissionen.

I motionerna 1999/2000:N278 (c) och 1999/2000:N344 (c) yrkas att riksdagen avslår regeringens förslag om att det fortsättningsvis skall vara en uppgift för regeringen att närmare bestämma vilka områden som skall ingå i de nationella stödområdena. Vidare anser motionärerna i den sistnämnda motionen att riksdagen bör ge regeringen sitt fulla stöd för att förmå kommissionen att utvidga stödområdena till att omfatta minst 20 % av befolkningen.

I motion 1999/2000:N213 (fp) betonas – EU-regler till trots – att regionalpolitiken måste anpassas till behoven i de mest utsatta delarna i landet. Inplacering i tillfälliga stödområden måste få tillåtas att gälla endast under en begränsad tid, anser motionärerna.

Vissa kompletterande uppgifter

Näringsminister Björn Rosengren påpekade i oktober 1999 i ett skriftligt svar på en fråga (1999/2000:33) av Marianne Andersson (c) om förhandlingsresultatet att EG-kommissionen skall godkänna alla nationella regionalpolitiska

stödområden i medlemsländerna, och att kommissionen har utfärdat nya riktlinjer för hur dessa områden skall utses från år 2000. Regeringen har därvid, enligt statsrådet, bedömt att områden i Sverige som omfattar ca 20 % av befolkningen bör ingå i nationella stödområden. Inför en framtida utvidgning av EU har kommissionen beslutat att de nationella stödområdena högst får utgöra 42,7 % av EU:s totala befolkning. Vid fördelningen av denna befolkningsram har kommissionen fastställt att Sverige får ha stödområden som omfattar 15,9 % av befolkningen, jämfört med för närvarande 18,5 %.

Regeringen anser att det låga utfallet för Sverige inte är rättvisande i förhållande till andra medlemsländer. Regeringen har därför under lång tid arbetat för att förmå kommissionen att ändra sitt beslut. Detta arbete pågår fortfarande, sade näringsministern i sitt svar.

Enligt information från Regeringskansliet har vid bedömningen av de långsiktiga regionalpolitiska problemens svårighetsgrad bl.a. följande kriterier analyserats för samtliga lokala arbetsmarknader: den långsiktiga befolkningsutvecklingen, den långsiktiga sysselsättningsutvecklingen, aktuell arbetslöshet, senaste bruttoregionprodukt per invånare samt andel industrisysselsatta. Den analys som har gjorts inom Regeringskansliet bygger på data för lokala arbetsmarknader och inte på länsdata.

Regeringen avser enligt uppgift att fortsätta sina ansträngningar för att få till stånd en mer tillfredsställande lösning vad gäller omfattningen av stödområde B. I avvaktan härpå har regeringen emellertid sett sig tvingad att anmäla ett förslag till EG-kommissionen, vilket avser den av kommissionen beslutade befolkningsramen på 15,9 %. Skälet är att det annars finns en stor risk för ett längre avbrott när det gäller användningen av många företagsstöd i stödområdena. Kommissionen har samtidigt informerats om Sveriges kritik av processen och beslutsunderlaget samt om vilka ytterligare områden som bör ingå i nationellt stödområde om Sverige får tillämpa en befolkningsram på ca 20 % (de områden som finns nämnda i propositionen).

I november 1999 lämnades ett skriftligt svar på en ytterligare fråga (1999/2000:156) om stödområdesindelningen, denna gång en fråga av Rolf Gunnarsson (m). Näringsminister Björn Rosengren meddelade då att han planerade att han snarast skulle ta personlig kontakt med den för frågan ansvariga kommissionären. Om EG-kommissionens beslut ligger fast avsåg han att fortsätta arbetet för att Sverige på sikt skall få ha nationella stödområden som bättre motsvarar de regionalpolitiska problemen i landet.

Utskottets ställningstagande

I fråga om principerna för stödområdesindelningen instämmer utskottet med regeringen att de delar av Sverige som har geografiska lägesnackdelar och andra regionalpolitiska problem skall vara inplacerade i två nationella stödområden, benämnda A och B. Stödområde A skall omfatta områdena med de största problemen och där skall de största ekonomiska stimulanserna kunna ges.

Inplacering av områden med strukturomvandlingsproblem i tillfälliga stödområden bör, i enlighet med regeringens förslag, upphöra. Systemet med tillfälliga stödområden, vilka utses av regeringen, tillkom genom riksdagens

beslut våren 1982 (prop. 1981/82:113, bet. AU 1981/82:23). Detta system har nu spelat ut sin roll, inte minst med hänsyn till att stödområdena skall ses över inom fem år enligt EG-kommissionens nya riktlinjer. Utskottet vill dock betona vikten av att systemet med stödområden är stabilt. En översyn av de nya nationella stödområdena inom fem år anser utskottet vara en lämplig avvägning mellan stabilitet och flexibilitet.

Vidare anser utskottet i likhet med regeringen att det fortsättningsvis bör vara regeringen som beslutar om vilka områden som skall ingå i de nationella stödområdena. Som redovisas i propositionen bestäms den nationella stödområdesindelningen numera till stor del av EG-kommissionens riktlinjer för statligt stöd för regionala ändamål. Varken riksdagen eller regeringen har annat än begränsade möjligheter att påverka dessa. Mot denna bakgrund finner utskottet att regeringens förslag är välbetänkt. Med hänvisning till vad som anförts tillstyrks propositionen beträffande beslutanderätten och principerna i fråga om nationella stödområden för företagsstöd och avstyrks motionerna 1999/2000:N213 (fp), 1999/2000:N277 (kd), 1999/2000:N278 (c) och 1999/2000:N344 (c) i aktuella delar.

Ändrad stödområdesindelning

Motionerna

Olofströms kommun bör inplaceras i stödområde B tills vidare och i vart fall så länge som utfasningstiden från EU:s strukturfonder pågår, enligt vad som sägs i motion 1999/2000:N307 (s).

I motion 1999/2000:N376 (s) anfördes att det är orimligt att Hofors, som tidigare tillhört det nationella stödområdet och EG:s mål 2-område, inte längre skall tillhöra någotdera. Vidare bör Sandviken och Ockelbo ingå i endera det nationella stödområdet eller strukturfondsområdet.

Hofors bör inplaceras i stödområde B, är budskapet i motion 1999/2000:N377 (s).

Motionären till motion 1999/2000:N251 (v) anför att Sandvikens kommun har regionalpolitiska problem med utflyttning och minskat antal arbetstillfällen och att kommunens förutsättningar avsevärt skulle förbättras om kommunen inplacerades i det nationella stödområdet B.

Under förutsättning att riksdagen beslutar i enlighet med regeringens förslag om att det fortsättningsvis skall vara en uppgift för regeringen att närmare bestämma vilka områden som skall ingå i de nationella stödområdena anser motionärerna till motion 1999/2000:N278 (c) att regeringen bör föra upp de kommuner som tidigare ingått i de tillfälliga stödområdena på listan över nationella stödområden.

Om riksdagen bifaller regeringsförslaget i fråga om beslutanderätten begärs i motion 1999/2000:N344 (c) ett tillkännagivande till regeringen att kommunerna Hultsfred, Vimmerby, Västervik och Högsby i Kalmar län samt kommunerna Aneby, Eksjö, Nässjö, Sävsjö, Tranås och Vetlanda i Jönköpings län skall inplaceras i det nationella stödområdet B. Om riksdagen avslår regeringsförslaget bör riksdagen i stället besluta att de ovannämnda kommunerna skall inplaceras i stödområde B.

Säffle och Åmål bör placeras i stödområde B anser motionärerna till motion 1999/2000:N370 (c), eftersom dessa kommuner har en vikande arbetsmarknad.

1999/2000:NU2

Vissa kompletterande uppgifter

Hofors ingår i dag i det nationella stödområdet 2 och även i mål 2-området för EG:s strukturfonder. Sandviken och Ockelbo ingår inte i nationellt stödområde; däremot ingår Sandviken i mål 2-området och Ockelbo i mål 5b-området för EG:s strukturfonder.

Enligt regeringens preliminära bedömning tillhör Hofors den grupp av kommuner som bör ingå i stödområde B om Sverige i förhandlingarna med EG-kommissionen lyckas uppnå resultatet att få ha stödområden som omfattar 20 % av befolkningen.

Såväl Hofors som Ockelbo och Sandviken ingår i det av regeringen till kommissionen föreslagna nya mål 2-området.

Olofström ingår i dag i det nationella tillfälliga stödområdet och även i mål 2-området för EG:s strukturfonder. Olofström kommer att ingå i det s.k. utfasningsområdet för EG:s strukturfonder enligt regeringens förslag till kommissionen.

Säffle och Åmål ingår för närvarande i det nationella stödområdet 2 och också i mål 5b-området för EG:s strukturfonder. Enligt regeringens preliminära bedömning ligger Säffle och Åmål inom 20-procentsramen och tillhör därmed de kommuner som bör ingå i stödområde B om Sverige i förhandlingarna med EG-kommissionen lyckas uppnå resultatet att få ha stödområden som omfattar 20 % av befolkningen. Enligt regeringens förslag till kommissionen ingår både Säffle och Åmåls kommuner i det område som fortsättningsvis skall ingå i EG:s nya mål 2-område för strukturfonderna.

De i motion 1999/2000:N344 (c) nämnda kommunerna i Kalmar län, Högsby, Hultsfred, Vimmerby och Västervik, ingår i dag i nationellt tillfälligt stödområde och också i mål 5b-området för EG:s strukturfonder. De nämnda kommunerna i Jönköpings län, Aneby, Eksjö, Nässjö, Sävsjö, Tranås och Vetlanda, ingår i dag inte i något nationellt stödområde men däremot i mål 5b-området för EG:s strukturfonder. Den analys som har gjorts inom Regeringskansliet bygger på data för lokala arbetsmarknader och inte på länsdata. Enligt regeringens preliminära bedömning ligger Hultsfred, Vimmerby, Västervik, Aneby, Eksjö, Nässjö, Sävsjö, Tranås och Vetlanda inom 20-procentsramen och tillhör därmed de kommuner som bör ingå i stödområde B om Sverige i förhandlingarna med EG-kommissionen lyckas uppnå resultatet att få ha stödområden som omfattar 20 % av befolkningen. Samtliga tio kommuner ingår enligt regeringens förslag till kommissionen i EG:s nya mål 2-område.

Inplaceringen i stödområde av ett antal större kommuner efter Norrlandskusten beror huvudsakligen på att EG-reglerna kräver detta om transportbidrag även fortsättningsvis skall kunna lämnas i dessa områden.

Enligt utskottets uppfattning utgör stödområdesindelningen en helhet, baserad på en sammanvägning av ett antal kriterier. Gränsdragningsproblematiken finns förvisso närvarande men utskottet har för sin del förtroende för regeringens bedömningsmetoder och anser att den i propositionen redovisade förteckningen över stödområdena A och B inte bör brytas sönder. Enligt reglerna är det dessutom så att läggs någon kommun till stödområdet, måste någon annan kommun utgå ur detsamma.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1999/2000:N251 (v), 1999/2000:N278 (c), 1999/2000:N307, 1999/2000:N344 (c), 1999/2000:N370 (c), 1999/2000:N376 (c) och 1999/2000:N377 (s) i aktuella delar.

Regionalt utvecklingsbidrag

Propositionen

I propositionen erinras om EG-kommissionens nya riktlinjer för stöd till regionala ändamål (98/C74/C6). Innebörden är bl.a. att varken regeringen eller riksdagen har annat än begränsade möjligheter att påverka stödutformningen. Regeringen föreslår därför att det i fortsättningen blir en uppgift för regeringen att besluta om den närmare utformningen av det regionala utvecklingsbidraget. Enligt förslaget bör dock riksdagen – inom de ramar som följer av EG:s riktlinjer – lägga fast vissa huvudprinciper som regeringen skall följa vid den närmare utformningen.

En huvudprincip bör vara att regionalt utvecklingsbidrag i princip skall kunna lämnas i samband med investeringar i konkurrensutsatta näringsverksamheter som bedrivs på marknadsmässiga villkor och som kan påverkas i fråga om lokalisering eller omfattning och som bedöms få en tillfredsställande lönsamhet. En annan princip för det regionala utvecklingsbidraget bör vara att dess storlek skall differentieras med hänsyn till i vilket stödområde en investering sker, med högre maximal bidragsnivå i stödområde A.

I propositionen (s. 58) redovisas de maximala nivåerna fr.o.m. år 2000 enligt EG:s regler om stöd till regionala ändamål. Regeringen ämnar anmäla till EG-kommissionen att Sverige i princip avser att i stödområde A tillämpa EG:s maximala bidragsnivå för högst prioriterade område och i stödområde B den EG-nivå som gäller för övriga stödområden.

Genom propositionen informeras vidare riksdagen om att reglerna för vilka verksamheter som skall vara stödberättigade kommer att ses över i syfte att minska detaljstyrningen och för att i större utsträckning möjliggöra bidrag till nya verksamhetsområden med tillväxtförutsättningar.

Regeringen vill även informera riksdagen om att den avser besluta om vissa ändringar av besluts- och handläggningsordningen: Länsstyrelserna och självstyrelseorganen skall få besluta i ärenden om regionalt utvecklingsbidrag, där det totala kapitalbehovet uppgår till högst 25 miljoner kronor (mot i dag högst 20 miljoner kronor) och där högst 4 miljoner kronor får avse immateriella investeringar (mot i dag högst 2,5 miljoner kronor).

Regeringen betonar att utformningen av det regionala utvecklingsbidraget är beroende av EG-kommissionens godkännande.

I motion 1999/2000:N378 (s) föreslås att Sverige inför en begränsning när det gäller regionalpolitiskt företagsstöd, nämligen att ett företag som fått stöd inom ett stödområde inte skall kunna få nytt stöd för samma verksamhet om företaget lägger ned sin verksamhet i det första området och flyttar till nytt stödområde. Likaså bör Sverige verka för att denna ordning införs inom EU.

Vissa kompletterande uppgifter

Regionalt utvecklingsbidrag skall i princip inte lämnas till åtgärder som innebär att en verksamhet flyttas från ett län till ett annat. Länsstyrelsen skall med eget yttrande överlämna denna kategori av ärenden till NUTEK. Detta regleras i förordningen (1990:642) om regionalpolitiskt företagsstöd respektive i förordningen (1998:995) om regionalpolitiskt företagsstöd inom EG:s strukturiomvandlingsområden i Sverige. Ärenden om stöd till företag som flyttar från ett stödområde till ett annat är sällsynta enligt uppgift från NUTEK.

Enligt de nuvarande reglerna i ovanstående förordningar kan regionalt utvecklingsbidrag under vissa förutsättningar återkrävas inom fem år. Återkrav kan ske om

- syftet med bidraget inte uppnås; detta gäller dock inte om bidragsmottagaren har gjort vad som skäligen kan begäras för att syftet skall uppnås,
- någon väsentlig del av verksamheten läggs ned eller någon väsentlig ändring direkt eller indirekt inträffar i äganderätten eller förfoganderätten till rörelsen eller till sådana tillgångar i rörelsen som är av betydelse för verksamheten,
- bidragsmottagaren i något fall bryter mot villkor eller föreskrift som gäller för bidraget,
- ställd säkerhet väsentligt försämras, eller
- något annat förhållande inträffar som föranleder att bidragsmottagaren med hänsyn till syftet med bidraget uppenbarligen inte längre bör få behålla det.

NUTEK rapporterar följande statistik över återkraven sedan år 1996.

År	Myndighet	Antal	Belopp, milj kr
1996	NUTEK	15	42,1
	Länsstyrelser	19	2,3
1997	NUTEK	9	9,4
	Länsstyrelser	16	2,7
1998	NUTEK	5	10,4
	Länsstyrelser	17	4,1
1999 tom september	NUTEK	3	4,1
	Länsstyrelser	9	4,6

Enligt NUTEK går det inte att utläsa av statistiken hur många återkrav som beror på att företag har flyttat.

Stödmöjligheterna för företag som flyttar mellan olika EU-länder i syfte att få ökade bidrag är en fråga som har tagits upp inom EU. I kommissionens nya riktlinjer för regionalstöd har inarbetats regler som innebär att stöd för nyinvesteringar respektive sysselsättningsstöd skall göras beroende av att investeringen respektive de skapade arbetstillfällena behålls i minst fem år.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets uppfattning innebär förslaget om att regeringen själv skall besluta om den närmare utformningen av det regionala utvecklingsbidraget möjligheter till en snabbare hantering såväl av förhandlingsfrågor gentemot EG-kommissionen som vid införande av nödvändiga förändringar i systemet. Den föreslagna ändringen i beslutsprocessen liksom den aviserade översynen i syfte att dels minska detaljstyrningen, dels i större utsträckning möjliggöra bidrag till nya verksamhetsområden med tillväxtförutsättningar kan väntas leda till en effektivisering.

Utskottet ställer sig bakom de huvudprinciper för det regionala utvecklingsbidraget som redovisats i propositionen och sammanfattats i det föregående.

När det gäller risken för att ett företag upprepade gånger skall kunna få stöd till samma verksamhet på grund av företagsflyttning anser utskottet att reglerna för regionalpolitiskt stöd är sådana att den risken kan bedömas vara mycket liten. Däremot menar utskottet att det är en viktig uppgift att närmare undersöka konsekvenserna av att företag som flyttar mellan olika länder kan få stöd av olika slag. Utskottet ser därför positivt på att den frågan har tagits upp av EG-kommissionen.

Med det anförda tillstyrker utskottet propositionen i denna del och avstyrker motion 1999/2000:N378 (s).

Sysselsättningsbidrag

Propositionen

Som en konsekvens av att regeringen föreslagit en förändrad stödområdesindelning och för att behålla sysselsättningsbidrag som stimulansåtgärd föreslås att sysselsättningsbidraget fr.o.m. år 2000 skall kunna lämnas med högst 200 000 kr i stödområde A och med högst 120 000 kr i stödområde B. Ikraftträdandet av denna ordning är beroende av att de nya stödområdenas omfattning kan beslutas.

Inga motioner har väckts med anledning av detta förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag om sysselsättningsbidrag.

Inledning

Anslagen inom utgiftsområde 19 uppgick år 1999 till ca 2,8 miljarder kronor. Utgiftsprognosen för år 1999 ligger på ca 4,0 miljarder kronor. Sammanlagda reservationer och anslagssparande, vilka uppgick till ca 4,0 miljarder kronor vid utgången av budgetåret 1998, beräknas uppgå till ca 2,8 miljarder kronor vid utgången av budgetåret 1999.

Regeringens förslag till anslag under utgiftsområde 19 redovisas i bilaga 1. Sammanlagt tas tolv anslag upp under detta utgiftsområde. Regeringsförslaget innebär vissa ändringar i anslagsstrukturen jämfört med innevarande budgetår, vilket framgår under respektive anslagsrubrik i det följande. Utgiftsramen föreslås till ca 3,3 miljarder kronor, vilket har tillstyrkts av finansutskottet och beslutats av riksdagen (bet. 1999/2000:FiU1). Övriga partiers förslag till utgiftsram för utgiftsområde 19 fördelar sig på följande sätt. Vänsterpartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Miljöpartiet har inte lagt fram budgetförslag som avviker från regeringsförslaget. Moderata samlingspartiets och Folkpartiet liberalernas förslag innebär en lägre ram än regeringsförslaget, 250 miljoner kronor respektive 500 miljoner kronor lägre.

Enligt regeringens förslag kompletteras anslagen A 1 och A 9 med bemyndiganden för regeringen att ingå ekonomiska förpliktelser, vilka leder till utgifter under kommande år. Vidare föreslår regeringen att riksdagen godkänner ett något ändrat användningsområde för anslaget A 1.

I det följande redovisas regeringens förslag till olika anslag inom utgiftsområdet och motsvarande förslag i aktuella motioner. Därefter redovisas utskottets ställningstagande samlat i ett avslutande avsnitt.

Allmänna regionalpolitiska åtgärder (A 1)

Propositionen

Anslaget A 1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder inrättades år 1999 och disponeras av länsstyrelserna, NUTEK och regeringen. Till anslaget har knutits ett bemyndigande. Riksdagen har bemyndigat regeringen att under år 1999 låta staten ta på sig ekonomiska förpliktelser i samband med regionalpolitiska åtgärder som innebär utgifter om högst 1 688 miljoner kronor under åren 2000–2005 (prop. 1998/99:1, bet. 1998/99:NU2). Detta bemyndigande har regeringen fördelat till NUTEK, länsstyrelserna och självstyrelseorganen. Eftersom de regionala självstyrelseorganen inte är myndigheter disponerar NUTEK deras bemyndigande.

Anslaget A 1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder bör enligt regeringen under den övergångsperiod under vilket bemyndigandesystemet byggs upp, uppgå till ett lägre belopp än föreslagen bemyndiganderam. År 2000 föreslås anslaget uppgå till ca 1 304 miljoner kronor. Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2000 ingå ekonomiska förpliktelser som innebär utgifter på högst 1 688 miljoner kronor under åren 2001–2008. Anslaget gäller anvisande av medel till följande ändamål:

- regionala utvecklingsbidrag,
- lån till privata regionala investmentbolag,
- landsbygdsbidrag,
- stöd till kommersiell service,
- småföretagsstöd,
- sysselsättningsbidrag,
- såddfinansiering (ett nytt ändamål inom anslaget fr.o.m. budgetåret 1998),
- regional och central projektverksamhet,
- medfinansiering av strukturfondsprogram,
- vissa utgifter för genomförande av strukturfondsprogram m.m.,
- viss administration, uppföljning och utvärdering av det regionalpolitiska företagsstödet m.m., samt
- viss central utvecklingsverksamhet m.m.

Medel inom anslaget får, inom ramen för ovan nämnda ändamål, användas för medfinansiering av åtgärder inom regionala tillväxtavtal. Regeringen föreslår att anslaget också skall få användas till administration i samband med de nyinrättade strukturfondsdelegationerna vid de länsstyrelser som utses till förvaltningsmyndigheter. Anslaget föreslås även kunna användas till vissa bankkostnader i samband med administrationen av de regionalpolitiska företagsstöden. Vidare bör medlen liksom under innevarande programperiod få användas till sekretariatskostnader vid länsstyrelser och självstyrelseorgan.

Huvuddelen av anslaget beräknas komma att användas av länsstyrelserna respektive självstyrelseorganen för olika former av företagsstöd, medfinansiering av strukturfondsprogram samt projekt inom regionala tillväxtavtal.

Regionförbundet i Kalmar län, Gotlands kommun och Regionförbundet i Skåne län har fr.o.m. budgetåret 1998 som en försöksverksamhet bl.a. övertagit ansvaret för att utarbeta regionala utvecklingsstrategier och hantera huvuddelen av de regionalpolitiska åtgärdsmedlen (prop. 1996/97:36, bet. 1996/97:KU4). Från och med den 1 januari 1999 utgör nybildade Skåne läns landsting och Västra Götalands läns landsting självstyrelseorgan i respektive län (prop. 1996/97:108, bet. 1996/97:BoU13). Avsikten är att självstyrelseorganen i berörda län skall disponera medlen enligt samma riktlinjer som gäller för länsstyrelserna. Även berörda länsstyrelser bör dock få disponera vissa medel från anslaget, bl.a. för vissa typer av projekt och medfinansiering av projekt inom EG:s strukturfondsprogram. En viss del av anslaget föreslås liksom för närvarande få disponeras av NUTEK och regeringen.

Det bör även fortsättningsvis vara en uppgift för regeringen att fördela anslaget mellan länen och utfärda de föreskrifter som behövs. Vid fördelningen av medel mellan länen bör som hittills de regionala problemens svårighetsgrad utgöra den huvudsakliga fördelningsnyckeln med särskilt beaktande av medfinansieringsbehovet av åtgärder inom strukturfondsprogrammen samt beräknat behov av medel för ändamålet sysselsättningsbidrag.

I kommittémotion 1999/2000:N375 (m) anføres att företagsstöd och andra bidrag i form av regionala utvecklingsbidrag, sysselsättningsbidrag m.m. snedvrider konkurrensen. De bör därför successivt reduceras och ersättas med andra åtgärder under de närmaste åren. Anslaget bör under nästa budgetår minskas med 250 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Vidare förordar motionärerna att bemyndiganderamen minskas i motsvarande omfattning. Medel från EU bör i största möjliga mån komma svenska regioner till godo, påpekas det i motionen.

I Folkpartiets partimotion 1999/2000:Fi212 föreslås att anslaget minskas med 500 miljoner kronor.

Vid den länsfördelning av regionalpolitiska medel som sker inför år 2000 bör enligt yrkande i motion 1999/2000:N369 (c) Hallands län tillföras en större andel av dessa medel än tidigare.

Vissa kompletterande uppgifter

I motsvarande anslagsbetänkande från föregående år redogjordes för kommissionens riktlinjer för statligt stöd för regionala ändamål (bet. 1998/99:NU2 s. 16). Särskilt berördes reglerna när det gäller snedvridning av konkurrensen på grund av de regionalpolitiska stöden. Utskottet hänvisar därför till detta betänkande i fråga om regelverket. Eftersom medel från EU kräver svensk medfinansiering, vilket bl.a. möjliggörs genom anslaget A 1, skulle en minskning av detta anslag också kunna få konsekvenser för medfinansieringen av strukturfondsprogrammen.

Landsbygdslån (A 2)

Propositionen

Anslaget disponeras av NUTEK för landsbygdslån som beviljas av länsstyrelserna och självstyrelseorganen. Anslaget disponeras även för utbetalningar av tidigare beviljade regionala utvecklingslån. Medel inom anslaget får, inom ramen för anslagets ändamål, användas för medfinansiering av åtgärder inom regionala tillväxtavtal. Anslaget föreslås uppgå till 30 miljoner kronor.

Inga motioner har väckts på detta område.

Täckande av förluster på grund av kreditgarantier inom regionalpolitiken (A 3)

Propositionen

Anslaget disponeras av Riksgäldskontoret. Systemet med kreditgarantier inom regionalpolitiken upphörde den 1 januari 1997 och ersattes med landsbygdslån. Från anslaget betalas utgifter för att infria statliga garantier enligt ett antal äldre förordningar och enligt den nu gällande förordningen (1994:577) om landsbygdsstöd och stöd till kommersiell service. Regeringen

föreslår ett anslag på 1 miljon kronor. Prognostiserat anslagssparande år 1999 uppgår till drygt 11 miljoner kronor och beräknas tas i anspråk år 2000.

1999/2000:NU2

Inga motioner har väckts på detta område.

Ersättning för nedsättning av socialavgifter (A 4)

Propositionen

Anslaget disponeras av Riksförsäkringsverket för att täcka bortfall av avgiftsinkomster till följd av tillämpningen av lagen (1990:912) om nedsättning av socialavgifter. Enligt denna lag skall den procentsats, efter vilken arbetsgivaravgifter och egenavgifter beräknas, sättas ned för verksamheter inom vissa näringsgrenar inom stödområde 1 och de nordliga delarna av stödområde 2 t.o.m. utgiftsåret 2000. Nedsättningen uppgår till 8 procentenheter. I det föregående har regeringens förslag om förändringar av stödformen redovisats.

Inga motioner har väckts rörande anslagsbeloppet.

Transportbidrag (A 5)

Propositionen

Anslaget disponeras av NUTEK enligt förordningen (1980:803) om regionalpolitiskt transportbidrag. De förändringar rörande transportbidrag som riksdagen tidigare beslutat om (prop. 1997/98:62, bet. 1997/98:AU11) har ännu inte kunnat genomföras eftersom EG-kommissionen inte godkänt förändringarna. Enligt regeringens bedömning kommer kommissionen att godkänna de föreslagna förändringarna under hösten 1999.

Regeringen föreslår med hänsyn till utvecklingen inom transportsektorn och NUTEK:s bedömning av konjunkturen ett ramanslag om 345 miljoner kronor för år 2000.

Motionen

I motion 1999/2000:N313 (s) anføres att som regelverket för transportbidrag i dag är utformat riskerar det att få stora negativa konsekvenser för vissa små sågverksföretag i inlandet, vilka kommit att hamna på fel sida om gränsen för en transportbidragszon. Det föreslås att Ånge, som är en utpräglad inlands- och glesbygdskommun, förs till transportbidragets zon 5.

Vissa kompletterande uppgifter

I samband med att EG-kommissionen godkände transportbidraget i mars 1997 framhölls vikten av förutsägbarhet och transparens.

Riksdagen beslutade våren 1998 (prop. 1997/98:62, bet. 1997/98:AU11) om vissa förändringar vad gäller zonindelning och nivåer på transportbidraget, bl.a. att transportbidragszon 1 skall upphöra samtidigt som kravet på lägsta bidragsgrundande transportavstånd skall höjas till 401 km. När det

gäller oförädlade trävaror skall införas en viss begränsning av bidraget. Utgångspunkten var att regeringen ville stimulera till ökad vidareförädling inom trävarubranschen. Regeringen ansåg att det kunde vara lämpligt att lämna bidrag för transporter av oförädlade trävaror upp till 30 000 m³ per helår i transportbidragszonerna 2 och 4. För förädlade trävaror var däremot inga begränsningar aktuella. Regeringen informerade i den ovan nämnda propositionen om att de föreslagna förändringarna i transportbidraget skulle träda i kraft den 1 januari 1999 under förutsättning att EG-kommissionen lämnade sitt godkännande.

Regeringen har därefter förhandlat med kommissionen om de förändringar i stödformen som riksdagen tidigare beslutat om. Enligt ett kortfattat meddelande från kommissionen, daterat den 26 oktober 1999, har kommissionen inte några invändningar mot transportbidraget i den föreslagna formen. Enligt meddelandet kommer en mer detaljerad skrivelse senare.

Hösten 1998 fanns en likartad motion som den nu aktuella men med ytterligare ett krav i fråga om behov av en definition av förädlade och oförädlade trävaror med hänsyn till reglerna för transportbidrag. Detta behov är nu tillgodosett genom att NUTEK på regeringens uppdrag i januari 1999 har fastställt vad som är att betrakta som vidareförädling. Förordning (1980:803) om regionalpolitiskt transportbidrag ger NUTEK möjligheter att närmare utfärda föreskrifter i samband med stödet. De nya föreskrifterna kommer enligt uppgift att omfatta frågorna om vidareförädling. När de nya reglerna är godkända av kommissionen krävs en ny förordning och nya föreskrifter. NUTEK:s förhoppning är att de nya reglerna kan börja tillämpas den 1 januari 2000.

Glesbygdsverket (A 6)

Propositionen

Anslaget disponeras av Glesbygdsverket. Det övergripande målet för Glesbygdsverket är att främst genom påverkan på olika samhällssektorer verka för goda levnadsförhållanden och utvecklingsmöjligheter för glesbygds- och landsbygdsbefolkningen med tyngdpunkten i skogslänens inre delar samt i skärgårdsområdena. Enligt regeringen kommer Glesbygdsverkets roll inom ramen för genomförandet av EG:s nya strukturfondsprogram att förändras.

Inga motioner har väckts på detta område.

Statens institut för regionalforskning (A 7)

Propositionen

Anslaget disponeras av Statens institut för regionalforskning (SIR). Institutets övergripande mål är att utveckla och samordna forskning om regional utveckling och att se till att forskningsresultaten, kunskaperna och erfarenheterna därav sprids. Institutet skall senast den 1 oktober 1999 inkomma till regeringen med ett underlag till fördjupad prövning. Regeringen avser att i

dialog med SIR ytterligare precisera institutets uppgifter och verksamhetsmål.

1999/2000:NU2

Inga motioner har väckts på detta område.

Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 1995–1999 (A 8)

Propositionen

Anslaget disponeras av NUTEK och vissa länsstyrelser för utbetalningar från EG:s regionalfond. Regionalfonden är en av EG:s fyra strukturfonder som delfinansierar 23 strukturfondsprogram inom målen 2, 5b och 6 samt vissa av de s.k. gemenskapsinitiativen. Utbetalning kan ske efter att en beslutsgrupp fattat beslut och att upparbetade kostnader i de enskilda projekten redovisats. Fram till och med april 1999 har beslutsgrupperna för målen 2, 5b och 6 samt för berörda gemenskapsinitiativ genom beslut intecknat ca 89 % av ramen för regionalfonden. Beslut om stöd till enskilda projekt kan fattas t.o.m. den 31 december 1999. Prognosen är att 60 % av ramen skall vara utbetald till årets slut. Inbetalningarna från EG-kommissionen sker genom förskott med undantag för de sista 20 procenten som betalas efter slutredovisning av de olika programmen. Utbetalningar till projekten kan ske till och med år 2001.

Inga motioner har väckts på detta område.

Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006 (A 9)

Propositionen

Anslaget, som är nytt, skall disponeras av länsstyrelserna i Norrbottens och Jämtlands län och de länsstyrelser inom mål 2-området som kommer att utses till förvaltningsmyndigheter efter det att områdena har fastställts samt de myndigheter som kommer att ha utbetalningsansvar för berörda gemenskapsinitiativ. Regionalfonden delfinansierar programmen inom mål 1 och 2 (inklusive områden som får stöd under en övergångsperiod) samt gemenskapsinitiativen Urban och Interreg i sin helhet.

Inbetalningarna från EG-kommissionen kommer först som förskott, omfattande 7 % av den totala regionalfondensramen. Sverige måste därefter redovisa faktiska utbetalningar till projekten för att erhålla ytterligare strukturfondsmedel.

Regeringen anser att det är motiverat att införa ett bemyndigande för det nya anslaget A 9 i syfte att anpassa anslaget till ett långsiktigt planerande.

Inga motioner har väckts på detta område.

Flygplatsbolag i Ljungbyhed (A 10)

Propositionen

Regeringen avser att disponera anslaget för finansiering av delar av driften av ett flygplatsbolag i Ljungbyhed. Regeringen har bedömt behovet av statliga insatser till sex miljoner kronor per år under åren 1998, 1999 och 2000.

Regionalpolitiska insatser (A 11)

Propositionen

Anslaget disponeras av länsstyrelserna, NUTEK och regeringen. Anslaget som är nytt skall enligt regeringens förslag täcka utgifter för beslut som fattats om olika typer av regionalpolitiska företagsstöd och projekt under budgetåren 1995/96–1999.

Inga motioner har väckts på detta område.

Medel för tillfälligt småföretagsstöd m.m. (A 12)

Propositionen

Anslaget skall enligt regeringens förslag täcka utgifter för beslut som fattats om tillfälligt småföretagsstöd och projektverksamhet under budgetåren 1995/96–1997.

Inga motioner har väckts på detta område.

Utskottets ställningstagande

I motionerna 1999/2000:N375 (m) och 1999/2000:Fi212 (fp) föreslås andra belopp än regeringsförslaget i fråga om anslaget Allmänna regionalpolitiska åtgärder (A 1). Yrkandena innebär samtidigt att Moderata samlingspartiet och Folkpartiet förordar en lägre ram för utgiftsområdet.

I motion 1999/2000:N375 (m) framförs som skäl för totalt sett minskade resurser under anslaget till allmänna regionalpolitiska åtgärder att stöden snedvrider konkurrensen. Utskottet är liksom tidigare medvetet om att en sådan risk kan föreligga och anser därför att det är positivt att konkurrensaspekter vägs in i de flesta stödformer vid bedömningen av hur stort stöd som bör lämnas. Vidare innebär EG-kommissionens synsätt att de snedvridningar av konkurrensen som är förbundna med regionalpolitiska stöd kan försvaras om vissa principer och regler följs. Stöden bör därför, enligt kommissionen, användas sparsamt och förbli koncentrerade till de minst gynnade områdena. Utskottet instämmer i kommissionens synsätt. Alla företagsstöd som inte är att betrakta som försumbart stöd skall dessutom godkännas av EG-kommissionen, som bevakar konkurrensaspekten.

När det gäller motion 1999/2000:Fi212 (fp) vill utskottet påpeka att det nya bemyndigandesystemet innebär att beslut som är fattade under flera år före det aktuella året 2000 kan falla ut till betalning år 2000. Därmed måste anslaget för år 2000 vara tillräckligt stort för att täcka dessa utgifter. Inom Näringsdepartementet finns det i dag inte någon säker prognos på hur stora utbetalningar som kommer att krävas år 2000.

Riksdagen har nyligen bifallit regeringens förslag till ram för utgiftsområde 19. Utskottet utgår i det följande från den fastställda ramen. Detta inne-

bär att utskottet inte ansluter sig till de förslag som innebär att ramen för utgiftsområde 19 skall ändras.

Utskottet instämmer inte i vad som anförs i motion 1999/2000:N369 (c) i fråga om fördelningen av regionalpolitiska medel mellan länen. Det bör även fortsättningsvis vara en uppgift för regeringen att fördela anslaget mellan länen och utfärda de föreskrifter som behövs. Liksom hittills bör de regionala problemens svårighetsgrad utgöra den huvudsakliga fördelningsnyckeln med särskilt beaktande av medfinansieringsbehovet av åtgärder inom struktur- och fonderprogrammen samt beräknat behov av medel för ändamålet sysselsättningsbidrag.

Frågan om Ånges inplacering i transportbidragszon, vilken har tagits upp i motion 1999/2000:N313 (s), har, enligt vad utskottet inhämtat, ånyo tagits upp till prövning inom Regeringskansliet i samband med besök av kommunrepresentanter och företagare från Ånge kommun i maj 1999. Några zonförändringar utöver de tidigare beskrivna har emellertid inte varit aktuella enligt Näringsdepartementet. Utskottet har ingen annan uppfattning i denna fråga.

Med det anförda tillstyrker utskottet de av regeringen föreslagna anslagen för budgetåret 2000 inom utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling. Likaså tillstyrks de övriga här aktuella förslagen till riksdagsbeslut som framlagts i budgetpropositionen. Samtliga i detta sammanhang behandlade motionsyrkanden avstyrks.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *bedömning av regeringens resultatredovisning*
att riksdagen godkänner vad utskottet anför,

res. 1 (m, kd, fp) – motiv.

2. beträffande *myndighetsorganisationen på det regionalpolitiska området*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:N221 och 1999/2000:N321,

res. 2 (fp)

3. beträffande *småföretagsstödet*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:N387 yrkande 17,

4. beträffande *utökat stöd till jord- och skogsbruk m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:Sk324 yrkande 8, 1999/2000:N214 yrkande 2 och 1999/2000:N277 yrkande 8,

res. 3 (kd, c)

5. beträffande *ändring i lagen om nedsättning av socialavgifter*
att riksdagen antar det i proposition 1999/2000:1 utgiftsområde 19 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1990:912) om nedsättning av socialavgifter, dock med ändring dels att även 7 § ändras och att det införs en ny paragraf, 3 a §, samt att 1 och 3 §§ och ikraftträdandebestämmelserna erhåller ny lydelse, allt enligt *Utskottets förslag* i bilaga 3, dels att hänvisningen till ”3 §” i 4 § ändras till ”3 a §”, dels att ingressen i lagförslaget ändras på sätt som föranleds härav,

6. beträffande *EG:s strukturfonder*

att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:1 utgiftsområde 19 moment 2 och med avslag på motionerna 1999/2000:T317 yrkande 1, 1999/2000:N209, 1999/2000:N213 yrkande 8, 1999/2000:N255, 1999/2000:N267 yrkande 1, 1999/2000:N278 yrkandena 1 och 5–9, 1999/2000:N340 yrkande 7, 1999/2000:N358 och 1999/2000:N387 yrkande 2 godkänner regeringens förslag om ändrade principer för verksamhetsansvar och utbetalningar avseende EG:s strukturfonder för programperioden 2000–2006,

res. 4 (m, kd, c, fp)

7. beträffande *beslutanderätten och principerna för nationella stöd-områden*

att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:1 utgiftsområde 19 moment 3 och med avslag på motionerna 1999/2000:N213 yrkande 7, 1999/2000:N277 yrkande 6, 1999/2000:N278 yrkande 10 och 1999/2000:N344 yrkandena 1 och 2 godkänner regeringens förslag om nationella stödområden för företagsstöd,

res. 5 (m, kd, c, fp)

8. beträffande *ändrad stödområdesindelning*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:N251, 1999/2000:N278 yrkande 11, 1999/2000:N307, 1999/2000:N344 yrkandena 3 och 4, 1999/2000:N370, 1999/2000:N376 och 1999/2000:N377,

res. 6 (c)

9. beträffande *regionalt utvecklingsbidrag*

att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:1 utgiftsområde 19 moment 4 och med avslag på motion 1999/2000:N378 godkänner regeringens förslag om regionalt utvecklingsbidrag,

10. beträffande *sysselsättningsbidrag*

att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:1 utgiftsområde 19 moment 5 godkänner regeringens förslag om sysselsättningsbidrag,

11. beträffande *anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling*

att riksdagen med bifall till proposition 1999/2000:1 utgiftsområde 19 momenten 6–9 och med avslag på motionerna 1999/2000:Fi212 yrkande 20 i denna del, 1999/2000:N313, 1999/2000:N369 och 1999/2000:N375 yrkande 1

a) bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget A 1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder, ingå ekonomiska förpliktelser som, inklusive tidigare åtaganden, innebär utgifter på högst 1 688 000 000 kr under åren 2001–2008,

b) godkänner regeringens förslag om användningen av anslaget A 1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder,

c) bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget A 9 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006, ingå ekonomiska förpliktelser som innebär utgifter på högst 3 200 000 000 kr under åren 2000–2008,

d) för budgetåret 2000 anvisar anslagen under utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling enligt regeringens förslag i bilaga 1.

1999/2000:NU2

Stockholm den 2 december 1999

På näringsutskottets vägnar

Per Westerberg

I beslutet har deltagit: Per Westerberg (m)*, Barbro Andersson Öhrn (s), Lennart Beijer (v), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m)*, Sylvia Lindgren (s), Ola Karlsson (m)*, Nils-Göran Holmqvist (s), Marie Granlund (s), Gunilla Wahlén (v), Ola Sundell (m)*, Ingegerd Saarinen (mp), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp)*, Anne Ludvigsson (s), Karl Gustav Abramsson (s) och Harald Bergström (kd).

* Har ej deltagit i beslutet under moment 11.

Reservationer

1. Bedömning av regeringens resultatredovisning (mom. 1, motiveringen)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Eva Flyborg (fp) och Harald Bergström (kd) anser att utskottets bedömning i avsnittet om bedömning av regeringens resultatredovisning bort ha följande lydelse:

Den resultatinformation som lämnas i årets och föregående års budgetproposition är mer omfattande än dessförrinnan.

Mot bakgrund av de i propositionen angivna målen är det emellertid svårt att utvärdera den förda regionalpolitiken. Hur verksamheten inom utgiftsområde 19 har underlättat för näringslivet i regionalpolitiskt prioriterade områden att utvecklas så att den bidrar till att skapa förutsättningar för uthållig ekonomisk tillväxt i stödföretagen, till rättvisa och valfrihet är inte möjligt att utläsa ur föreliggande budgetproposition. De mått som huvudsakligen används i regeringens resultatredovisning, nämligen beräknad sysselsättningsökning och genomsnittlig subvention per arbetstillfälle, kan inte anses vara tillfyllest med nuvarande målbeskrivning.

Utskottet vill framhålla att näringspolitikens uppgift är att skapa förutsättningar för ett väl fungerande näringsliv. Erfarenheterna av dagens s.k. lilla regionalpolitik visar att politiska insatser endast i begränsad omfattning kan utjämna levnadsvillkoren mellan olika regioner. I stället för en traditionell lokaliserings- och planeringspolitik behövs en politik som mobiliserar och uppmuntrar människor att ta egna initiativ och ta ansvar för både sig själva och sin bygd. Varje region och varje bygd har sin styrka och sina möjligheter som bäst kan tas till vara genom lokala initiativ.

En framsynt regionalpolitik måste ta sin utgångspunkt i en genuin förståelse av företagandets villkor.

Ett mer dynamiskt företagande och fler riktiga arbeten kräver insatser i huvudsak på andra områden än det regionalpolitiska området, nämligen i första hand i fråga om skatterna, arbetsmarknaden, Sveriges engagemang i EU, energiförsörjningen och kunskapsutvecklingen. På samtliga dessa områden saknar regeringen alternativ som har förutsättningar att fungera, såväl nationellt som på det regionala planet.

Särskilt viktigt är det att skapa förutsättningar som gör att s.k. mikroföretag, ofta med kvinnor som drivande kraft, och små företag stimuleras att växa liksom att nya företag startas. En öppning för konkurrens inom den offentliga sektorn skulle i många fall gynna kvinnors företagande.

2. Myndighetsorganisationen på det regionalpolitiska området (mom. 2)

Eva Flyborg (fp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om myndighetsorganisationen på det regionalpolitiska området bort ha följande lydelse:

Det är enligt utskottets mening av stor vikt att myndighetsorganisationen på det regionalpolitiska området fungerar effektivt. Det kan inte uteslutas att organisatoriska förändringar skulle kunna effektivisera verksamheten.

Likaväl som det finns en pressombudsman och en jämställdhetsombudsman, som övervakar rättigheterna på sina respektive områden, kan det finnas anledning att inrätta en glesbygdsombudsman. Såväl enskilda som företag, vilka anser att statens skyldigheter inte följs vad beträffar olika glesbygdsfrågor, bör ha möjligheter att anmäla missförhållanden. Utskottet anser därför att den regionalpolitiska utredningen bör ges tilläggsdirektiv angående utredning av en sådan funktion. Möjligheten att anknäta en glesbygdsombudsman till Glesbygdsverket bör därvid undersökas.

Med det sagda tillgodoses i allt väsentligt motion 1999/2000:N221 (fp). Motion 1999/2000:N321 (s) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *myndighetsorganisationen på det regionalpolitiska området*

att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:N221 och med avslag på motion 1999/2000:N321 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

3. Utökat stöd till jord- och skogsbruk m.m. (mom. 4)

Göran Hägglund (kd), Åke Sandström (c) och Harald Bergström (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om utökat stöd till jord- och skogsbruk m.m. bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning var riksdagens tidigare beslut om att höja de sociala avgifterna för näringsgrenarna jord- och skogsbruk, trädgårdsskötsel,

jakt och fiske och annan personlig service i Norrlands inland ett oklokt beslut, som bör rivas upp. I likhet med vad som framförs i motionerna 1999/2000:Sk324 (c), 1999/2000:N214 (c) och 1999/2000:N277 (kd) bör de nämnda näringsgrenarna även fortsättningsvis omfattas av regelverket om nedsättning av socialavgifter. Regeringen bör snarast gentemot EG-kommissionen verka för att en nedsättning av socialavgifter för berörda verksamheter i de aktuella områdena tillåts och därefter återkomma till riksdagen med förslag på denna punkt. Med det sagda tillstyrker utskottet de nämnda motionerna i berörda delar.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *utökat stöd till jord- och skogsbruk m.m.*

att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:Sk324 yrkande 8, 1999/2000:N214 yrkande 2 och 1999/2000:N277 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

4. EG:s strukturfonder (mom. 6)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp) och Harald Bergström (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om EG:s strukturfonder bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning är det positivt om frågan beträffande EG-kommissionens godkännande av avgränsningen av mål 2-området kan lösas snarast möjligt. Förvisso innebär förhandlingsarbetet och resultatet nya insikter om vad som krävs av Sverige som medlemsland. Utskottet ställer sig emellertid kritiskt till den svenska hanteringen av förhandlingsprocessen, vilken inte givit goda resultat trots långvariga förhandlingar. Det är också utskottets uppfattning att den för medlemsstaterna gemensamma statistiken bör påskyndas så att även den senaste regionala utvecklingen kan utgöra underlag för kommissionens ställningstagande om målområden.

Det är utskottets bestämda övertygelse att byråkratin runt strukturfonderna överlag måste minskas. Genom medlemskapet i EU tillförs regionalpolitiken ytterligare medel. Detta resurstillskott bör utnyttjas på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Bland annat kan dessa medel leda till att nya samarbetsmönster utvecklas. Byråkratiska arbetsformer och krångliga regler i strukturfondsarbetet måste ses över och ändras. Vidare vill utskottet betona vikten av näringslivets deltagande i strukturfondsarbetet. Aktiva företagare och personer med företagarerfarenhet bör engageras i arbetet. För att strukturfonderna skall uppnå sitt syfte måste strukturfonderna på ett bättre sätt än i dag utgå från småföretagens förutsättningar och villkor. Exempelvis bör information om strukturfonderna vara anpassad till småföretagens verklighet. I dessa frågor delar utskottet de uppfattningar som framförs i motionerna 1999/2000:N213 (fp), 1999/2000:N267 (kd, m, c, fp), 1999/2000:N278 (c) och 1999/2000:N340 (m).

När det gäller frågan om förskott på EG:s strukturfondsmedel anser utskottet att de svenska reglerna bör ändras. Särskilt med hänvisning till de små

projektägarna är det önskvärt att en viss andel av det godkända beloppet kan betalas ut som förskott. Metoden att betala ut strukturfondsmedel vid flera tillfällen under projektets gång är också en metod, som kan tillämpas. Utskottet instämmer därmed i den uppfattning som kommer till uttryck i motionerna 1999/2000:N209 (c), 1999/2000:N213 (fp), 1999/2000:N255 (c) och 1999/2000:N278 (c).

Utan att gå in på samtliga de frågor som tas upp i motionerna kan utskottet sammanfattningsvis konstatera att Sverige måste bli effektivare i sitt strukturfondsarbete, vilket bör ges regeringen till känna. Genom regeringens förnyade förslag till kommissionen tillgodoses i någon utsträckning önskemålet i motion 1999/2000:N278 (c) om att utfasningsområden bör ingå i regeringens förslag till mål 2-område.

Med hänvisning till vad som anförts tillstyrks motionerna 1999/2000:N209 (c), 1999/2000:N213 (fp), 1999/2000:N255 (c), 1999/2000:N267 (kd, m, c, fp), 1999/2000:N278 (c) och 1999/2000:N340 (m) i aktuella delar. Övriga motionsyrkanden avstyrks. Utskottet förordar vidare att riksdagen godkänner regeringens förslag om ändrade principer för verksamhetsansvar och utbetalningar avseende EG:s strukturfonder för programperioden 2000–2006.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *EG:s strukturfonder*

att riksdagen med bifall proposition 1999/2000:1 utgiftsområde 19 moment 2, med anledning av motionerna 1999/2000:N209, 1999/2000:N213 yrkande 8, 1999/2000:N255, 1999/2000:N267 yrkande 1, 1999/2000:N278 yrkandena 7 och 9 och 1999/2000:N340 yrkande 7 och med avslag på motionerna 1999/2000:T317 yrkande 1, 1999/2000:N278 yrkandena 1, 5, 6 och 8, 1999/2000:N358 och 1999/2000:N387 yrkande 2

dels godkänner regeringens förslag om ändrade principer för verksamhetsansvar och utbetalningar avseende EG:s strukturfonder för programperioden 2000–2006,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

5. Beslutanderätten och principerna för nationella stödområden (mom. 7)

Per Westerberg (m), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Ola Karlsson (m), Ola Sundell (m), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp) och Harald Bergström (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om beslutanderätten och principerna för nationella stödområden bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning bör riksdagen avslå regeringens förslag att det fortsättningsvis skall vara en uppgift för regeringen att närmare bestämma vilka områden som skall ingå i de nationella stödområdena. Även framgent bör sålunda riksdagen besluta om vilka områden som skall ingå i stödområdena A och B. Liksom tidigare är denna fråga av en sådan vikt att det inte är rimligt att riksdagen lämnar ifrån sig beslutsrätten till regeringen. Avgöran-

den i en så betydelsefull fråga bör inte enbart ske efter förhandlingar mellan regeringen och EG-kommissionen. Riksdagen beslutade våren 1982 (prop. 1981/82:113, bet. AU 1981/82:23) om ett system med tillfälliga stödområden, vilka utses av regeringen. Även fortsättningsvis bör det vara riksdagen som beslutar om förekomsten av och principerna för ett system med placering i tillfälligt stödområde.

Med hänvisning till vad som anförts avstyrker utskottet regeringens förslag i fråga om nationella stödområden. I sammanhanget upptagna motionsyrkanden, dvs. motionerna 1999/2000:N213 (fp), 1999/2000:N277 (kd), 1999/2000:N278 (c) och 1999/2000:N344 (c) i aktuella delar, kan i stort sett anses tillgodosedda med vad utskottet anför.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande beslutanderätten och principerna för nationella stödområden

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:N213 yrkande 7, 1999/2000:N277 yrkande 6, 1999/2000:N278 yrkande 10 och 1999/2000:N344 yrkandena 1 och 2 och med avslag på proposition 1999/2000:1 utgiftsområde 19 moment 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

6. Ändrad stödområdesindelning (mom. 8)

Åke Sandström (c) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnittet om ändrad stödområdesindelning bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning utgör stödområdesindelningen en helhet, baserad på en sammanvägning av ett antal kriterier. Gränsdragningsproblematiken finns förvisso närvarande men utskottet instämmer i stort med regeringens bedömningsmetoder. På en punkt gör utskottet emellertid en annan bedömning än regeringen. Om riksdagen beslutat att det fortsättningsvis är regeringen som fastställer stödområdena, bör regeringen se över indelningen så att de kommuner som tidigare ingått i de tillfälliga stödområdena placeras i de nationella stödområdena. Regeringen bör samtidigt lyfta ut de andra kommuner som är minst utsatta.

Med det anförda tillstyrker utskottet motion 1999/2000:N278 (c) i aktuell del. Övriga behandlade motionsyrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande ändrad stödområdesindelning

att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:N278 yrkande 11 och med avslag på motionerna 1999/2000:N251, 1999/2000:N307, 1999/2000:N344 yrkandena 3 och 4, 1999/2000:N370, 1999/2000:N376 och 1999/2000:N377 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

1. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling (mom. 11)

Per Westerberg, Karin Falkmer, Ola Karlsson, och Ola Sundell, (alla m) anför:

Den 18 november 1999 beslöt riksdagens majoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister att fastställa ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och en beräkning av statens inkomster avseende år 2000. Samtidigt beslutades om preliminära utgiftstak för åren 2001 och 2002.

Moderata samlingspartiet har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Våra förslag syftar till att skapa förutsättningar för ett ekonomiskt, kulturellt och socialt växande Sverige. Genom en större enskild sektor och ett starkare civilt samhälle kan både företag och människor växa. Fler och fler kan komma in på den ordinarie arbetsmarknaden och den sociala tryggheten ökar också i andra bemärkelser genom att hushållen får en större ekonomisk självständighet. Friheten att välja bidrar både till mångfald, en bättre kvalitet och en större trygghet. De enskilda människorna får ett större inflytande över sina liv.

Vi har föreslagit en långtgående växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla, främst låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt värnar vi om de människor som är i störst behov av gemensamma insatser och som har små eller inga möjligheter att påverka sin egen situation. Vi slår också fast att det allmänna skall tillföras resurser för att på ett tillfredsställande sätt kunna genomföra de uppgifter som måste vara gemensamma.

När riksdagens majoritet genom riksdagsbeslutet den 18 november om ramar för de olika utgiftsområdena valt en annan inriktning av politiken, deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområde 19.

För budgetåret 2000 förordar vi i vår kommittémotion 1999/2000:N375 (m) att anslaget A 1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder minskas med 250 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Vi anser att företagsstöd och andra bidrag i form av regionala utvecklingsbidrag, sysselsättningsbidrag m.m. bör trappas ned och ersättas med andra åtgärder. De nuvarande statliga företagsstöden är skadliga, eftersom de snedvrider konkurrensen.

2. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling (mom. 11)

Eva Flyborg (fp) anför:

Folkpartiets förslag till ram för utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling för år 2000, vilket var 500 miljoner kronor lägre än regeringsförslaget, har avslagits av riksdagen i budgetprocessens första steg. Då Folkpar-

tiets budgetförslag är en helhet är det i detta andra steg inte meningsfullt att delta i beslut avseende fördelning och storlek av olika anslag inom ramen. Jag deltar således inte i utskottets beslut avseende moment 9 om anslag m.m. inom utgiftsområde 19 för budgetåret 2000.

I partimotion 1999/2000:Fi212 (fp) redovisas Folkpartiets syn på de regionalpolitiska anslagen. Folkpartiet är en stark anhängare av en politik för ökad regional balans men är kritiskt till utformningen av den lilla regionalpolitiken. Det finns underlag som visar att företag som fått regionalpolitiskt stöd på längre sikt klarar sig sämre än företag som inte fått stöd. Mot denna bakgrund förordas en neddragning av anslaget med 500 miljoner kronor. Kvarvarande resurser täcker behoven i de mest utsatta kommunerna.

Regionalpolitiken måste utformas så att olika bygders och regioners unika förutsättningar skapar goda levnadsvillkor, innebärande riktiga arbeten, ett bra boende och god social service för alla.

Från Folkpartiets sida vill vi att regionalpolitiken förändras till en mobiliseringspolitik, där regionalpolitikens mål uppnås genom satsningar på den enskilda människans kreativitet och hennes förmåga till skapande av arbetstillfällen, bl.a. entreprenörer.

En regions unika möjligheter kan endast tas till vara genom lokala och regionala initiativ. Men regionalpolitiken kan på olika sätt stödja, underlätta och stimulera utveckling. Denna ambition innebär att en lång rad områden som inte i snäv mening behöver kallas regionalpolitik blir allt viktigare. Bra infrastruktur, t.ex. kommunikationer och IT, kan locka riskvilligt kapital till en investering. Utbildning och forskning, liksom ett vitalt kulturutbud, blir också viktiga delar. Förslag som syftar till att skapa ett gott näringslivsklimat, såsom skattelättnader, reformerad arbetsrätt och en politik som förenklar och stimulerar nyföretagande, lyser nästan helt med sin frånvaro i regeringens budgetproposition. Folkpartiet anser att politiken snarast bör läggas om i en riktning som syftar till att skapa fler jobb genom företagande. Också utformningen av det kommunala skattesystemet är av betydelse.

Den regionala balansen är starkt beroende av låga räntenivåer och ett investeringsvänligt klimat. Regionalpolitiska stödformer blir verkningslösa om inte de grundläggande ekonomiska förutsättningarna för tillväxt kan skapas.

Vår svenska landsbygd och glesbygd befinner sig just nu i ett mycket kritiskt skede. Flyttlassen rullar fortare än någonsin mot de större städerna och det är endast ett fåtal län i Sverige som kan uppvisa en positiv befolkningsutveckling. Det faller ett tungt ansvar på regeringen för den misslyckade regionalpolitiken.

Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för år 2000 inom utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning. Företrädarna för (m) och (fp) har avstått från att delta i beslutet om anslag (se särskilda yttranden 1 och 2).

Belopp i 1000-tal kronor

Anslag	Anslags- typ	Regeringens förslag	(m)	(kd)	(c)	(fp)
A 1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder	(ram.)	1 303 850	-250 000			-500 000
A 2 Landsbygdslån	(ram.)	30 000				
A 3 Täckande av förluster på grund av kreditgarantier inom regionalpolitiken	(ram.)	1 000				
A 4 Ersättning för nedsättning av socialavgifter	(ram.)	313 734				
A 5 Transportbidrag	(ram.)	345 000				
A 6 Glesbygdsverket	(ram.)	24 781				
A 7 Statens institut för regionalforskning	(ram.)	8 068				
A 8 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 1995–1999	(ram.)	612 000				
A 9 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006	(ram.)	360 000				
A 10 Flygplatsbolag i Ljungbyhed	(res.)	6 000				
A 11 Regionalpolitiska insatser	(res.)	300 000				
A 12 Medel för tillfälligt småföretagsstöd m.m.	(res.)	6 000				
Summa		3 310 433	-250 000	±0	±0	-500 000

Förslag till lag om ändring i lagen (1990:912) om nedsättning
av socialavgifter

Av utskottet föreslagen ändring i regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1990:912) om nedsättning av socialavgifter

1999/2000:NU2
Bilaga 3

Regeringens förslag

Utskottets förslag

1 §¹

I denna lag ges föreskrifter om stöd till näringslivet m.m. genom nedsättning av socialavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter.

Stödet ges i stödområde A, med undantag av Östersunds kommun, förutom Näs och Häggenås församlingar, och med undantag av Aspås, Ås och Rödöns församlingar i Krokoms kommun, i den omfattning som framgår av 6–8 §§.

Regeringen meddelar närmare föreskrifter om stödområden.

Stödet lämnas i stödområde A, med undantag av Östersunds, Frösö, Sunne, Lockne, Marieby, Brunflo, Kyrkå och Lits församlingar i Östersunds kommun och Aspås, Ås och Rödöns församlingar i Krokoms kommun i den omfattning som framgår av 6–8 §§.

Regeringen meddelar närmare föreskrifter om stödområden.

3 §²

Lagen tillämpas på socialavgifter som är hänförliga till arbete inom sådan verksamhet som är stödberättigad enligt 6 §.

En arbetsgivare eller en försäkrad vars verksamhet huvudsakligen hänför sig till stödberättigad verksamhet, skall beviljas nedsättning av avgifter för hela sin verksamhet om övriga förutsättningar för detta är uppfyllda. Om verksamheten bara i mindre omfattning hänför sig till sådan verksamhet, får nedsättning beviljas endast om

1. arbetsgivaren eller den försäkrade påverkas på grund av lagens bestämmelser i mer betydande grad av konkurrens, och

2. den del av verksamheten som berättigar till nedsättning kan avgränsas från den övriga.

I fall som avses i andra stycket andra meningen får nedsättning beviljas endast efter särskild prövning av regeringen eller den myn-

Lagen tillämpas på socialavgifter som är hänförliga till arbete inom sådan verksamhet som är stödberättigad enligt 6 §.

Verksamhet är inte stödberättigad om transportbidrag lämnats för den aktuella perioden.

¹ Senaste lydelse 1996:959.

² Senaste lydelse 1995:894.

dighet som regeringen bestämmer.
Nedsättning får beviljas bara för den del av avgifterna som hänför sig till den nedsättningsberättigade verksamheten.

3 a §

En arbetsgivare eller en försäkrad vars verksamhet huvudsakligen hänför sig till stödberättigad verksamhet, skall beviljas nedsättning av avgifter för hela sin verksamhet om övriga förutsättningar för detta är uppfyllda.

Om verksamheten bara i mindre omfattning hänför sig till sådan verksamhet, får nedsättning beviljas endast om

1. arbetsgivaren eller den försäkrade påverkas på grund av lagens bestämmelser i mer betydande grad av konkurrens, och

2. den del av verksamheten som berättigar till nedsättning kan avgränsas från den övriga.

I fall som avses i andra stycket får nedsättning beviljas endast efter särskild prövning av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Nedsättning får beviljas bara för den del av avgifterna som hänför sig till den nedsättningsberättigade verksamheten.

7 §³

Inom stödområdet får nedsättningen även avse sådana avgifter som är hänförliga till arbete inom ett företag och avser företagsledning, ekonomi- och löneadministration, bokföring, automatisk databehandling, registreringsverksamhet, telefonförsäljning samt ordermottagning.

³ Senaste lydelse 1994:548.

Nedsättningen får dock inte avse verksamhet inom kol- och stålindustri, varvsindustri, syntetfiberindustri, motorfordonsindustri som omfattas av Europeiska kommissionens statsstödsregler för respektive sektor, fiskeri- och jordbruksverksamhet som avser produkter i bilaga 1 till Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen samt transportverksamhet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om avgifter som avser tid före ikraftträdandet.

1. Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer. De nya bestämmelserna skall dock tillämpas för tid från och med den 1 januari 2000.

2. Bestämmelserna i deras äldre lydelse upphör att gälla vid utgången av år 1999.

Ärendet	1
Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	2
Motionerna	2
Utskottet	6
Inledning.....	6
Bedömning av regeringens resultatredovisning	6
Bakgrund.....	6
Målen för regionalpolitiken.....	7
Regeringens resultatredovisning	7
Revisionens iakttagelser	8
Utredningsarbeten	8
Utskottets bedömning.....	11
Myndighetsorganisationen på det regionalpolitiska området.....	11
Motionerna	11
Vissa kompletterande uppgifter.....	12
Utskottets ställningstagande	12
Småföretagsstödet.....	12
Motionen	12
Vissa kompletterande uppgifter.....	12
Utskottets ställningstagande	13
Nedsättning av socialavgifter.....	13
Utökat stöd till jord- och skogsbruk m.m.	13
Motionerna	13
Vissa kompletterande uppgifter.....	13
Utskottets ställningstagande	14
Ändring i lagen om nedsättning av socialavgifter	14
Propositionen.....	14
Vissa kompletterande uppgifter.....	15
Utskottets ställningstagande	16
EG:s strukturfonder.....	17
Propositionen	17
Motionerna	19
Vissa kompletterande uppgifter.....	20
Utskottets ställningstagande	21
Beslutanderätten och principerna för nationella stödområden	23
Propositionen	23
Motionerna	25
Vissa kompletterande uppgifter.....	25
Utskottets ställningstagande	26
Ändrad stödområdesindelning	27
Motionerna	27
Vissa kompletterande uppgifter.....	28
Utskottets ställningstagande	29
Regionalt utvecklingsbidrag	29

Propositionen	29
Motionen	30
Vissa kompletterande uppgifter.....	30
Utskottets ställningstagande	31
Sysselsättningsbidrag	31
Propositionen	31
Utskottets ställningstagande	31
Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling	32
Inledning	32
Allmänna regionalpolitiska åtgärder	32
Propositionen.....	32
Motionerna	34
Vissa kompletterande uppgifter	34
Landsbygdslån	34
Propositionen.....	34
Täckande av förluster på grund av kreditgarantier inom regionalpolitiken	34
Propositionen.....	34
Ersättning för nedsättning av socialavgifter	35
Propositionen.....	35
Transportbidrag	35
Propositionen.....	35
Motionen	35
Vissa kompletterande uppgifter.....	35
Glesbygdsverket	36
Propositionen.....	36
Statens institut för regionalforskning	36
Propositionen.....	36
Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 1995–1999	37
Propositionen.....	37
Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000–2006	37
Propositionen.....	37
Flygplatsbolag i Ljungbyhed	37
Propositionen.....	37
Regionalpolitiska insatser	38
Propositionen.....	38
Medel för tillfälligt småföretagsstöd m.m.	38
Propositionen.....	38
Utskottets ställningstagande	38
Hemställan	39
Reservationer	41
1. Bedömning av regeringens resultatredovisning (m, kd, fp)	41
2. Myndighetsorganisationen på det regionalpolitiska området (fp) ...	42
3. Utökad stöd till jord- och skogsbruk m.m. (kd, c)	42
4. EG:s strukturfonder (m, kd, c, fp)	43
5. Beslutanderätten och principerna för nationella stödområden (m, kd, c, fp).....	44

6. Ändrad stödområdesindelning (c).....	45	1999/2000:NU2
Särskilda yttranden	46	
1. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling (m).....	46	
2. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling (fp).....	46	
Bilagor		
1. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag inom utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling.....	48	
2. Regeringens förslag till lag om ändring i lagen om nedsättning av socialavgifter	49	
3. Av utskottet föreslagen ändring i regeringens förslag till lag om ändring i lagen om nedsättning av socialavgifter	53	